

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 19. IV aastakäik

1. oktoobril 1929

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
Poolaastas . . . „ 1.50
Välismaale . . . „ 5.00
Poolaastas . . . „ 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-85
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . kr. 40.00
1/2 „ . . . „ 22.00
1/4 „ . . . „ 12.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Ülevaade Kaubandus-tööstuskoja tegevusest möödunud 4 aasta jooksul. Veeteede valitsuse liialdatud aurulaevakatelde inspektsioon. Tollide revideerimise küsimus Kaubandus-tööstuskojas arutusel. Väliskaubandus Balkani riikidega. Uuendusi telegraafi-talituses. Juriidiliste isikute maksuseadus ei rahulda laevasõidu ettevõtteid. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turude ülevaade. Välistörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

OSKAR KILGAS

A. S.

TRIKOO-PIITSI-
& SUKAVABRIK
TALLINN, VOLTA TÄN. NR. 3

VALMISTAME KÕRGES HEADUSES:

SUKKI, SOKKE, IGASUGUSEID PAELU, PESU-
PIITSE, TRIKOOPESU, SPORDIÜLIKONDI,
SIIDKLEIDIRIIDEID, PESUSIIDE J.N.E.

SAADAVAL ÜLE MAA!

Ülevaade Kaubandus-tööstuskoja tegevusest möödunud 4 aasta jooksul 1925—1929.

Kaubandus-tööstuskoda avati 10. novembril, 1925. a. Paar kuud kestis Koja sisemine korraldamistöö, nagu ruumide leidmine ja personali ning inventari muretsimine, nii et Koda võis tõsisemalt asuda seadusega tema peale pandud tähtsate ning mitmekesiste ülesannete täitmisele alles 1926. a. jaanuaris. Käskides nende ülesannete täitmiseks kestis edasi ka Koja sisemine organiseerimistöö ja ta üksikute organite tegevuse arendamine.

Alul oli Kojal kui uuel asutisel rohkesti võitlemist selle eest, et ta esindajad pääseksid vastavatesse komisjonidesse riigi- ja omavalitsusasutistes, kus Kojal oma arvamuste ja soovide avaldamine on tarviline. On arusaadav, et uues olukorras, mis oli tekkinud Koja asutamiseiga, viimasel tuli raisata rohkesti energiat selleks, et viia asutusi veendumusele, et Koja kaastöö on kasulik ja tarviline. Tutvudes Koja seisukohtade ning arvamustega muutus suhtumine Koja esindajaisse peagi sõbralikumaks ning tähelepanu Koja seisukohtade ja arvamiste vastu on nelja aasta jooksul aina kasvanud.

Asudes Koja nelja-aastase tegevuse üksikasjalisemale vaatlusele peame konstateerima, et peale Koja seaduses loetletud ülesannete on tegelik elu Koja peale veeretanud ka terve rea üksikasju majanduslikus elus ja läbikäimises asutiste ja ettevõtete kodu- ja välismaal, nagu hulgana igasuguseid järelepärimisi oma ning välisfirmadelt ning teiste riikide kaubanduskodadelt ekspordi ja impordi küsimusis, esinduste leidmises jne., missugustele järelepärimistele vastates Koda oma poolt annab näpunäiteid ning seletusi.

Allpool püüame kokkuvõtlikult märkida üksikuid tähtsamaid küsimusi, mis Koda nelja aasta jooksul on arutanud, lühidalt ära tähendades, mis on suudetud Koja ümber koondunud majanduse erialade huvide kaitseks saavutada või missugustel põhjustel on Koja poolt ettevõetud sammud jäänud tagajärjeta. Osa neist küsimustest on kas valmis seaduseelnõudena antud Kojale läbivaatamiseks ja arvamuse avaldamiseks või jälle on seadused Koja enese algatusel kokku seatud ja edasi antud valitsusvõimudele elluviimiseks. Koja kaastöös seadusandluse alal oleks nimetada:

Juriidiliste isikute maksuseaduse eelnõu. See eelnõu puutub aktsiaseltsidesse ja osäühinguisse ning sai alguse juba 1926. a. Terve rida ettevõtteid on sellest seaduseel-

nõust huvitatud ja Kojas on ta arutamiseks kulutatud rohkesti jõudu ning energiat. Ka riigikogu rahaasjanduse komisjonis võttis selle seaduseelnõu arutamiseks Koja esindaja osa. Kuid hoolimata Koja poolt ettevõetud sammudest selle seaduse rutuliseks elluviimiseks ei jõudnud III riigikogu nii kaugele, et see hädatarviline seadus vastu võtta ja maksuma panna.

Ärimaksuseaduse muutmise seadus, mille sihiks oli äriettevõtete puhaskasumaksu alandamine, nõudis Koja poolt pealekäivat ja püsivat tööd, enne kui eelnõu 1928. a. maikuu riigikogu poolt vastu võeti. Üksi riigikogu rahaasjanduse komisjoni alamkomisjoni koosolekuist tuli Koja esindajal võtta osa üle 20 korra.

Čekiseadus. Kuna meil čekiseadus seni täielikult puudus, püüdis Kaubandus-tööstuskoda oma poolt kõik teha, et rahaministeeriumi poolt kokkuseatud eelnõu, mille kohta Koda tegi larvilised parandusettepanekud, mis ka vastu võtmist leidsid, saaks rutem seaduseks ja viidaks ellu. Sellest seadusest tuntu äriühingus eriti just panganduse alal suurt puudust.

Tempelmaksuseadus. Sellele seaduseelnõule pühendas Koda erilist tähelepanu juba 1926. a. peale, kuid riigikogu komisjonis jäeti Koja parandusettepanekud tähele panemata. Koda pööris soovijalt märgukirjaga rahaministri poole, kes mõneski küsimuses Kojale tuli vastu ja esines vabariigi valitsuse kaudu muudatusettepanekutega, mis riigikogu komisjonis veel kolmandal lugemisel vastu võeti. Riigikogu poolt võeti see seadus lõplikult vastu ja viidi ellu 1928. a.

Krediidiseadustiku uuendamine. Kuna meil on maksev praegu veneaegne krediidiseadustik, mis mitmeti vananenud ja puudulik, võttis Koda üles küsimuse uue, ajakohasema krediidiseadustiku väljatöötamise kohta. Et see töö on väga laialdane ja seisab ühenduses meie tsiviilseadustiku ümbertöötamisega, pole selle tööga Kojas veel jõutud lõpuni.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 2083 muutmise seadus. See Koja poolt algatatud seaduseelnõu oli töötatud välja selleks, et hõlbustada Vene rublades kinnisvarade peale ingrosseeritud obligatsioonide kustutamist. Seadus leidis vastuvõtmist III riigikogus.

Aktsia- ja osäühingute kohta käivate seaduste täiendamise seadus. Koda esitas valitsuse eelnõu juure rea

parandusettepanekuid, mis ka riigikogu poolt võeti vastu.

Omaavalitsuste maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu. Valdadel on õigus võtta valla piirides asuvailt tööstusettevõttele tööstusmaksu valdade heaks. Seda maksu võetakse vallanõukogu poolt määratavas suuruses.

Koja poolt maksuvõtmise kohta kogutud andmed näitavad, kui võrra juhuslik, põhjendamata, ülekohtune ja puudulik on nimetatud maksu määramine, seepärast on tööstusmaks valdade heaks kauemat aega juba tekitanud õigustatud nurinat maal asuvate töösturite hulgas.

Valdade heaks võetava tööstusmaksu kaotamise seaduse eelnõu töötati Kojas välja ja esitati see juba 1926. aastal valitsusele. Valitsus esitas 1927. aastal riigikogule aga „Omaavalitsuste maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu“.

Ka selle eelnõu elluviimine oleks tunduvalt kergendanud tööstusettevõtete seisukorda, kuid teisest küljest oleks seadus ka kaubandusettevõtet pannud maksu alla. Eelnõu oli puudulikult kokku seatud, kuna ei olnud ette nähtud aluseid, millistel juriidilistel isikult maksu võetakse, seepärast pidas Koda seaduseelnõu ümbertöötamise tarviliseks.

Riigikogu omaavalitsuse komisjon, läbi vaadates seaduseelnõu, leidis, et maa- ja vallavalitsuste maksude korraldus nõuab põhjalikku ja üldist parandamist ning ümberkorraldamist ja et esitatud seaduseelnõus ettenähtud osaline muudatus, mis on sihitud ainult tööstusettevõtete maksukoorma kergendamiseks, ei paranda valdade üldist maksude seisukorda, mispärast ta otsustas seaduseelnõu esitada riigikogule tagasiülikkamiseks.

Maanteede seaduse eelnõu kohta, mis osalt seaduseks saanud, asus Koda seisukohale, et maanteede korrashoid tuleb võtta riigi kätte, kuigi see teataval määral tõstab maksukoormat. Kaubandusele ja üldse ärielule on korralikud teed aina soovitatavad.

Seaduseelnõu kõlvatu võistluse vastu. See eelnõu on töötatud välja Kojas algatusel ja on valitsusele ammugi esitatud, kuid on teadmata põhjusel end. kaubandus-tööstusministeriumis jäänud seisma. Täni pole see seaduseelnõu riigikogusse jõudnud.

Vannutatud kaubandus- ja raamatupidamiseksperitide ametisse panemise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu on töötatud välja rahaministeriumis ja Kojale saadetud arvamuse avaldamiseks. Koda tegi eelnõu kohta oma poolt tarvilised parandu-

sed, kuid eelnõu on rahaministeriumis jäänud seisma.

Äride, ladude ja kontoriteenijate normaalse puhkeaja seaduse eelnõu. See seaduseelnõu oli esitatud riigikogule Eesti sots. tööliste partei riigikogu rühma poolt ja ta eesmärgiks oli maksta panna kaheksatunniline tööpäev kaubanduses. Koda leidis, et see kitsendus kaubandusele on kahjulik, ja astus samme selleks, et selle seaduse elluviimist takistada. Seadus jäigi III riigikogus vastu võtmata.

Haiguskindlustuse seaduse eelnõu. Praegu on haiguskindlustus maksev ainult tööstuslike ettevõtete kohta. 1928. a. kavatseti seda seadust laiendada ka äriteenijate, palgata õpilaste ja majateenijate peale. Koda leidis, et seadus säärasel kujul, nagu see on esitatud, majandusringkonnile umbes 200 milj. senti uut maksukoormat juure tooks, ja astus energilisse võitluse selle seaduse esitatud kujul elluviimise vastu. Valitsus ei tahtnud selles küsimuses Kojas arvamusega arvestada ja ainult üks kord kuulati riigikogu komisjonis ära Kojas esindajate selletused. Koda nõudis, et lubataks avada kassasid ametalade järgi, kuid ka see nõudmine jäeti tähele panemata. Ses asjas käis Kojas delegatsioon riigivanema juures ja teine delegatsioon riigikogus rühmade jutul. Seadus ei jõudnud veel III riigikogu päevakorda.

Käsitöö seaduse eelnõu. Koda on ikka pooldanud, et meie käsitöö korraldamiseks pandaks maksta eriseadus. Kuid esitatud käsitöö seadus oli esikätt sihitud sellele, et Kaubandus-tööstuskoda lõhkuda ja osa Kojas alla kuuluvaid tööstureid viia „Käsitöökoja“ alla. Et see seadus oli väga puudulikult kokku seatud, nii et selle seaduseelnõu järgi oli võimatu määrata kindlaks isegi seda, kes tuleb lugeda käsitööliseks, ei saanud Koda seda seadust pooldada. Seadus jäi III riigikogus vastu võtmata.

Eluhoonete aktsiaseltside seaduse eelnõu. See eelnõu on Kojas välja töötatud ja näeb ette eluhoonete ehitamiseks aktsiaseltside asutamise, kusjuures iga aktsia annab õiguse pidada ja valitseda seltsi eluhoones asuvat korterit ning seda oma nimele ka kinnistada. Eelnõu on valitsusele edasi antud, ei ole aga veel riigikogusse jõudnud.

Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse eelnõu. Tööstusõpilaste küsimuse lahendamiseks töötati Kojas välja meistrite, sellide (õppinud tööliste) ja tööstusõpilaste seaduse eelnõu ja esitati see kaubandus-tööstus- ja haridusministeriumile. Et haridusministeriumi seisukohti ja põhimõtteid töösturite seisukohtade ja põhimõtetega kooskõ-

lastada, selleks peeti rida ühiseid nõupidamisi ja komisjonide koosolekuid. Komisjoni ühine kava võeti lõpuks tööstusnõukogu päevakorda. Tööstusnõukogus kiideti Koja ettepanekud suuremalt osalt heaks ega pooldatud seaduse rajamist eluvõrastele põhimõtetele. Kuid haridusministeerium ei võimaldanud kaubandus-tööstusministeeriumil esitada tööstusnõukogu poolt vastuvõetud eelnõu valitsuse kaudu riigikogule, vaid esitas oma poolt tööstusnõukogus heakskiidetud eelnõu oma parandustega, missugused ei leidnud poolehoidu tööstusnõukogus. Kuna riigikogule esitatud eelnõu tunduvat Koja, samuti tööstusnõukogu, eelnõust läks lahku, ei saanud Koda olla eelnõu poolt. Riigikogus arutas seaduseelnõu sotsiaal- ja hariduskomisjon. Koja esindaja tegi komisjonides rea parandusettepanekuid, missugustest suur osa ka vastu võeti, eriti hariduskomisjonis. Kuid ka pahempoolsed riigikogu liikmed püüdsid oma ettepanekutega seaduseelnõule anda hoopis teise ilme ja seda muuta õieti tööstusõpilaste töökaitse seaduseks. Seepärast muutus eelnõu täiesti vastuvõtmatuks. Seaduseelnõu jäi III riigikogu poolt vastu võtmata.

Põllumajanduslikkude masinate ja riistade katsejaama seaduse eelnõu suudeti Koja pealekäimisel panna seisma, kõrvaldades seega takistused, mis see seadus maksma hakates meie masinakaubandusele oleks teinud.

Tolliseadustiku § 420 muutmise küsimus. See küsimus oli Kojas võetud üles seepärast, et kaupmehi sageli kimbutati tolliplombide puudumise pärast välismaa riide lühemate kupongide küljes. § 420 muutmisega kõrvaldus võimalus kaupmehi põhjendamata salakauba veos süüdistada.

Seadus meetrisüsteemiliste kaalude, vihtide ja mõõtude kohta. Ühenduses selle seaduse maksamahakkamisega tuli Kojal teha ettevalmistavaid töid ja seada kokku ning avaldada ümberarvutuse tabeleid, et üleminekut uuele süsteemile äriettevõtetes kergendada.

Äride registreerimise ja firmade seaduse eelnõu. Need seadused töötati välja Kojas ja võeti riigikogu poolt vastu märtsikuus 1927. a. Seaduste sihiks on registreerimise teel kergendada äri eest vastutavate isikute kindlakstegemist.

Riigi majandusnõukogu seaduse eelnõu. 1927. a. kerkis üles riigi majandusnõukogu reorganiseerimise küsimus. Rahaministeeriumi poolt töötati välja vastav seaduseelnõu ja anti Kojale arvamuse avaldamiseks.

Koda arutas küsimust põhjalikult ja avaldas seaduse kohta oma seisukoha.

Riigihoiukassa seadus. Et Eesti Pank uue põhikirja järgi ei saa maksa hoiusummade pealt intresse, siis kerkis üles riigihoiukassa asutamise küsimus, et võimaldada kodanikelele oma hoiusummad, mis seni kogutud Eesti Panka, ka edaspidi jätta riigi kätte hoidule. Selleks oligi esitatud eelnimetatud seaduseelnõu.

Võõrandatud tööstusettevõtete eraomanduseks müümise küsimus. Maaseaduse alusel võeti üle põllutööstusministeeriumi poolt riigile ka tööstuslikud ettevõtted, millistest umbes 1400 põllutööstusministeeriumi rendilepingute alusel annab kasutada tööstureile.

Neil ettevõtetel on tähtis osa meie majandusel, nad on hädatarvilised meie põllumajandusele ja maarahvale. Neis ettevõtetes peituvad suured varandused. Ei ole liialdus öelda, et meie kesk- ja väiketööstuse osatähtsusest kuulub umbes pool maal asuvalle ettevõttele. Kuid rentnikul ei ole võimalik ka parima tahtmise juures ettevõtet ratsionaalselt kasutada, korras hoida ning teostada tarvilisi parandusi ja uuendusi. Seepärast langeb ettevõtete väärtus ja osatähtsus alatasa. Ettevõtete rendialusel kasutamine on kahjulik nii riigile kui ka rentnikule. Seepärast töötas Kaubandus-tööstuskoda välja seaduseelnõu, mille alusel oleks võimalik ettevõtteid müüa eraomanduseks.

Põllutööstusministeerium pooldas peaaegu kõiki Kojas poolt seadusesse võetud põhimõtteid ja riigikogu võttis vastu seaduse 1928. a. alul. Kuna seadus näeb ette, et ettevõtete päraldiste ja siseseadete hindamine ja müük sünnib vabariigi valitsuse määruuse ja hindamistabeli alusel ja ettevõtte hindamisest õieti oleneb selle ostmise võimalus, siis pidi Koda erilise hoole ja tähelepanuga jälgima määruuse väljatöötamist, koguma vastavaid andmeid ja kaaluma, kas kavatsetavad alused ja hinnad on vastuvõetavad ja õiglased. Vastav määruus pandi vabariigi valitsuse poolt maksma käesoleval aastal.

Et oleks võimalik seaduse alusel teostada võõrandatud ettevõtete müüki, pidi kõrvaldatama takistus, mille sünnitas „Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 § 1 p. 1“ ebaõnnestunud redaktsioon (definiitsioon tagasiantavate ettevõtete kohta). Ebaõnnestunud redaktsiooni selgitamine anti juristide komisjoni kätte ja peeti rida läbirääkimisi kaubandus-tööstus- ja põllutööstusministeeriumiga, kuidas raskusest saada üle. Keerdküsimus lahendati vabariigi valitsuse poolt vastuvõetud „Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 elluviimise määruusega“.

Merekaubanduse seaduste väljandmist on Koda kogu aeg hoolega jälginud, võimalikult kaasa aidates, et need seadused varsti võiksid ilmuda. Selleks aitab kaasa asjaolu, et kaks Koja tegevjõudu võtavad osa mereseaduse komisjonist, kus järgmised üldseadused juba valmis ning Koja arvamine avaldatud: kaubalaevastiku seadus (asiõigus), avarii seadus, laevaveo seadus, päästmise ja abiandmise seadus. Seadusena on juba ilmunud laevahüpototeegi seadus, mis tegelikus elus omab väga suure tähtsuse. Koda on kogunud rikkaliku materjali seaduste alal välismaal ning olnud kontaktis vastavate välismaa asutistega sealse seadusandluse kohta informatsiooni saamiseks. Peale seaduste on võetud seisukohti ning neid vastavalt kaitsitud mitmete üldtähtsusega konventsioonide kohta, nagu: konossementide, laevaomaniku piiratud vastutuse, riigilaevade immuniteedi, eesõigustatud võlgade ja t. konventsioonid.

Ka kombeõiguse, kaubanduslike kummete, alal on merekaubanduse kumbed võetud selgitusele ning registreeritud juba kuus kummet: cif, fob, c & f, „franko vagun“ ja „franko sihtkoht“, mis on antud välja eriraamatuna.

Vahekohtu alal on olnud lahendamisel mitmed erijuhtumused, mille juures vahekohtu tarvis Koja poolt pandi maksuma põhimäärused, mis selle instituudi kasutamist kindlustavad.

Peale ülaltoodud lühikeses ülevaates nimetatud seaduseelnõude, mis Kojas möödunud nelja aasta jooksul arutatud, kerkis päevakorralla terve rida muid küsimusi, millel meie majandusliku elu kohta suure ulatusega tähtsus ja mis seepärast loomulikult Koja vastavates organites tulid kaalumisele. Nii oli üheks tähtsamaks küsimuseks rahareform ja Eesti Panga reorganiseerimine Rahvasteliidu soovitusel tehtud välislaenu abil.

Tervitades seda reformi kui suurt sammu meie rahaasjanduse tervendamise poole võttis Koda selle eeltöödest elavalt osa ja jälgis selle küsimuse arenemist juba 1926. a. peale. Koda pööris riigikogu komisjoni poole soovivaldusega võimaldada Koja esindajale rahaseaduse, riigikassa tähtede emissiooni lõpetamise, Eesti Panga põhikirja välislaenu seaduse eelnõu arutamise osa võtta. Riigikogu komisjon avaldas selleks oma nõusoleku ja Koja esindaja võttis osa kõigi nimetatud küsimuste arutamisest riigikogu komisjonis.

Pikalaeu Panga asutamise küsimus. Kuna see küsimus orgaaniliselt oli seotud eelmisega, sest et Pikalaenu Panga

ellukutumine oli tingitud Eesti Panga ümberkorraldamisest puhtemissioonipangaks, siis oli ka see Kojas põhjalikul kaalumisel. Tutvudes panga põhikirja kavaga Koda tunnistas tarviliseks selles mitmed muudatused, missugustest aga kahjuks suurem osa riigikogus vastuvõtmist ei leidnud.

Riikliku kesk- ja väiketööstuse laenufondi asutamise nõudmine oli üks esimestest sammudest, mis astus Koda. Selles asjas on Koda saatnud rea märgukirju valitsusele, laenufondi vajadust selgitati ka mitmesugustes komisjonides, tööstusnõukogu koosolekuid ja nõupidamistel. Kaubandus-tööstusministeerium tegi valitsusele vastava ettepaneku ja võttis oma lisa-eelarvesse 60 miljonit marka laenufondi asutamiseks, kuid riigikogu lükkas ettepaneku tagasi. Seepärast asuti otsima uusi teid küsimuse lahendamiseks. Valitsuse otsusel kutsuti kaubandus-tööstusministeeriumi juures ellu väiketööstuse laenukomisjon, kus kõik esitatud palved vaadati läbi ja komisjoni otsusega saadeti edasi Pikalaenu Pangale, sest kesk- ja väiketööstuse krediidi tarvidust otsustati rahuldada Pikalaenu Panga kaudu.

Minimaal- ja maksimaaltollitariifide küsimus. Kaubandus-tööstusministeerium küsis ses küsimuses Koja arvamist. Koda leidis, et mõnede riikide suhtes, kellega meil pole läinud korda sõlmida kaubalepinguid, maksimaaltollitariifide maksmapanek on tarviline, kuid et maksimaaltariife tuleks määrata väga ettevaatlikult.

Sundusliku kaubaproovide võtmise küsimus importeeritavalt manufaktuurkaupadelt. Mõned kohalikud tekstiilvabrikud olid kaubandus-tööstusministeeriumi poole pöörnud ettepanekuga, et ministeerium teeks korralduse importeeritavalt manufaktuurkaupadelt lasta võtta kaubaproove, et nende proovide järgi kohalikkudes vabrikutes valmistada vastavaid mustreid.

Koda asus säärase kaubaproovide võtmise asjas eitavale seisukohale.

Sisseveotollide alandamise küsimus tekstiilkaupade pealt. Mõned suuremad tekstiilkauplused olid avaldanud palvet, et Koda astuks samme mõnede tekstiilkaupade sisseveotollide alandamiseks. Koda korraldas selles asjas erinõupidamise, millest võtsid osa Koja esindajad vastavalt aladelt, Börsikomitee, Tallinna Kaupmeeste Selts ja Tallinna Kaupmeeskoja esindajad. Nõupidamise tulemused on saadetud edasi rahaministeeriumile materjaliks tollitariifide arutamise puhuks.

Seisukoha võtmine 8. ja 9. rahvusvahelisel tööstuskonverentsil Genfis vastuvõetud konventsioonide ja rekomendatsioonide ratifitseerimise võimaluste kohta Eestis. Koda leidis, et Eestil pole põhjust rutata end siduma konventsioonidega, liiatigi kui seda pole teinud meist vanemad ja rikkamad riigid, näit. Skandinaavia riigid.

Sildimaksu ära kaotamise küsimus. Koda esines siseministeeriumi ja nende linnaomavalitsuste ees, kus sildimaks tarvitusel, märgukirjadega, et ärisiltide maksustamine, millel puudub igasugune alus, kaotataks ära.

Riigiettevõtete ja vangimajade poolt eratellimiste taitmine. Tunnistati tarviliseks esineda vastavate ametasutiste ees palvega, et riigiettevõtete ja vangimajade poolt eratellimiste täitmine kas hoopis ära jäetaks või tehtaks eraettevõtete poolt täidetavate tellimistega ühehinnaliseks, kuna valmistushinnad eelpool nimetatud tootseerijate tõttu suuresti kõiguvad. Märgukiri on saadetud vabariigi valitsusele.

Töölisvanemate instituudi ära kaotamise küsimuses korraldas Koda ankeedi, millest selgus, et pooltel ettevõtetel on töölisvanemad, pooltel mitte. Töösturid peavad maksma vanemaile kaunis suuri summasid, kuid väga paljudel juhtudel ei tunne ei töölised ega töösturid, et vanemaist oleks mingit kasu. Töölisvanemate instituudi asutamise määrustes loetletud ülesanded puuduvad ettevõtete rõhuvas enamuses. Koja poolt tehti vabariigi valitsusele ettepanek vabastada töösturid teiste tööstusmaade eeskujul sunduslikust tasust töölisvanemaile, kuid see ettepanek jäeti valitsuse poolt rahuldamata.

Kaltsude ja kontide väljaveo tollitariifi revideerimise küsimus oli võetud üles mõne ettevõtte poolt selleks, et kontide ja kaltsude väljavedu väljaveotollide tõstmisega takistada. Koda küsimust kaaludes ei leidnud võimalikuks tollide tõstmist pooldada.

Raudtee veotariifi muutmise küsimus Lõuna-Eesti suhtes. Valga Kaupmeeste Seltsi ettepanek. Koja poolt töötati välja differentiaalitariif ja esitati teedeministeeriumile. Täni see pole jõusse astunud.

Trahterimaksu muutmise küsimus. Koja poolt valmistati vastav seaduse eelnõu praeguse trahterimaksu muutmiseks. Eelnõu on esitatud rahaministeeriumile. Trahterimaksu küsimus oli 1927. a. lõpuks riigikogu rahaasjanduse komisjonis.

Tolliseadustiku muutmise küsimus. Rahaministeeriumi algatusel võeti tolliseadustik revideerimisele. Mainitud seadustiku läbivaatamiseks moodustas Koda erinõupidamise. Erinõupidamise tulemuste alusel esitas Koda vastava märgukirja rahaministeeriumile. Tolliseadustiku läbivaatamisest rahaministeeriumis võtsid osa Koja esindajad.

Tartu postkontori juure tolliosakonna avamise küsimus. Tartu Kaupmeeste Ühisus oli avaldanud palve, et Tartu postkontori juure avataks tolliosakond postipakkide revideerimiseks. Koda toetas ühiseuse palvet.

Tallinna vanakraamiturul pühapäeviti uue kaubaga kauplemise küsimus. Koda astus Tallinna linnavalitsuse ja siseministeeriumi ees samme selleks, et Tallinnas kauplemise aja kohta käivate sundmääruste muutmise ebaseaduslik kaubitsemine turgudel kaoks.

Üheks päevamureks Kojal oli kaubandustööstusministeeriumi küsimus, mille lahendust vabariigi valitsuse ümberkorralduse kava teostamisel otsiti pea põllutöö-, pea teedek- ja rahaministeeriumiga ühendamise läbi. Arvestades kaubanduse ja tööstuse tähtsusega riigi- ja rahvamajanduses ning hulga töö ja raskete ülesannetega, mis ministeeriumil täita, leidis Koda, et ministeerium peaks jääma tegutsema oma endises kujus ja et tööstuse ning kaubanduse huvide esindajaks riigis peaks olema üks valitsuse liikmeid. Koja nimel käidi vab. valitsuse ja poliitiliste tegelaste juures ministeeriumi allesjätmise pärast läbirääkimisi pidamas. Kahjuks andsid need sammud vähe tagajärgi. Kaubandus-tööstuse alasse kuuluvate asjade valitsemine ja korraldamine pandi majandusministeeriumi kahe osakonna peale, missuguseid seal arvult 7.

Ka tehnilise hariduse korraldamise asjus tuli Kojal võtta seisukoht. Haridusministeeriumi poolt valmistatud seaduse eelnõude kohta, millele järele kavatsetakse võimaldada kõrgema tehnilise hariduse saamist Tartu ülikooli juures ja keskhariduse andmist Tallinna tehnikumi kaudu, sooviti kuulda majandusringkondade arvamist. Selle väljenduseks kujundati Kojas laialdane koosolek, millest võtsid osa paljude asjast huvitatud asutiste esindajad.

Kaubalaevastiku arendamise ja korraldamise küsimus. Koda on püüdnud algusest peale rõhutada kodumaa lipu all sõitva kaubalaevastiku tähtsust teiste majandusalade kõrval, otsides abinõusid selleks, et Eesti lipu all sõitev laevastik võiks areneda, vastu panna väliskonkurentsile ning aidata kaasa rah-

vale töö murelsemisel ja varanduste toomisel riiki.

Kuigi osalt, on Koja tegevus sel alal annud tagajärgi ning 4 a. töö järele võib märkida kaubalaevastiku tunnustamist teiste majandusalade kõrval ning ta iseäralduste ja vajadustega arvestamist. Koja poolt sel alal tehtud töödest võiks nimetada järgmisi tähtsamaid: Kaubalaevastiku arendamise küsimust riigi majandusnõukogusse viies saavutati 1925./1926. a. selle tähtsa asutise poolt põhjapanevad otsused kaubalaevastiku tunnustamiseks ning tarviliste sammude astumiseks, et laevastik võiks hakata arenema. Neist oleksid nimetada majandusnõukogu soovitusel, et: 1) maksukoorem laevasõidus lihtsustataks ja alandataks, 2) võimaldataks ka laevasõidule pikaajalist vastavaprotsendilist krediiti, 3) juhitaks tähelepanu liinilaevandusele ning välismaa eeskujul postimaksude kaudu antaks toetust ja 4) toimetataks sadamate arendamist süstemaatiliselt.

Vastavalt nendele põhilausetele on nelja aasta jooksul Koja algatusel viidud läbi terve rida parandusi: vähendati tunduvalt esiteks eriseadusega ja viimaks uues tempelmaksuseaduses laevasõidu toimingute tempelmakse (mis ka merekaubandusele kasuks), vähendati laevasõidu ettevõtetele ja laevaoman. riigimakse, vabastades neid põhi- ja lisaärimaksudest (1925./1926. a. sead. 1927. a. määrus). Sadamamaksudes viidi läbi mitmed lihtsustused ja kergendused, millest mainime ainult tähtsamaid: Sadamate ja otus liikidesse, alandades II ja III liigis rannasõidus makse kuni 50%, puudamaksu ümberkorraldus rannasõidus, süvendusmaksude kaotamine Pärnus ja sisemistel veeteedel.

Omavalitsuste poolt nõutud erimaksude reguleerimise alal oleks nimetada Tartus ja Pärnus (sillamaks) võetavate erimaksude tunduvalt alandamist ja Haapsalus, Narva-Jõesuus ja Petseri maakonnas nõutud maksude likvideerimist.

Maksude ja väljaminekute kokkutõmbamise alale kuuluvad ka laevade õige tunduv ümbermõõtmise kulude alandamine, tollikomandeerimise kulude kaotamine Pärnus ja suuremas osas Tallinna sadamas (tähtis ka kaubanduse ringkondadele).

Üleliigsete sotsiaalkohustuste vastu, mida kavatseti uue haiguskindlustuse seadusega ja uue tööaja seadusega, astus Koda laevaomaniku ja laevasõidu eest välja ning saa-

vutas siin oma tagajärjed. Uue juriidiliste isikute maksuseaduse puhul tuli jällegi astuda välja laevasõidu huvide kaitseks, mis järeldas mõnegi muudatuse laevasõidu kasuks, kuid küsimuse lõplik lahendamine vanade laevade amortisatsioonide ja maksumäärade soodustuses on veel ees. Suur edusamm saavutati siin laevade „survey remonte“ kohta reservatsioonide lubamisega.

Krediidi küsimuse lahendamine laevandusele andis samuti tagajärgi. 1926. a. alul ilmus laevasõidu laenufondi seadus, mille alusel antakse laene kuni 6 % 10 a. peale. Kahjuks on seni rahapuudusel selle allika kaudu saadud vaid 146.000 kr. Suuremaid saavutisi rahvamajanduse seisukohalt oli Koja otsekoheisel soovitusel Pikalaenu Panga tööstuse, põllumajanduse ja ehitustegevuse kõrval ka laevasõidu hüpoteek-osakonna asutamine, sellekohaste erimäärustega, millede redigeerimisel Koja poolt antud näpunäited võeti arvesse. Kahjuks osutusid aga panga % %, nimelt 9 %, laevasõidule liiga kõrgeiks, olles 3 % üle majandusnõukogu poolt soovitatud protsendi. Siiski oli võimalus vabar. valitsuse vastutulekul viia Eesti Pangas, alates 1926. a., laevasõidu laenu 6 % peale ja kahe viimase aasta jooksul saavutada ka Pikalaenu Panga kaudu 500.000 kr. 6% laenu.

Krediidi küsimusele laevaliinide asutamisel pöördi eriti tähelepanu ning 1928. a. õnnestus teostada seadus, mille alusel riik võttis oma peale garantii kuni 1,8 milj. kr. välislaenu peale ning kindlustas rahvamajanduslikult vajalikele liinidele aastas kuni 200.000 kr. toetust. Ka laevaliinide postimaksudena on 4 viimase aasta jooksul võetud vastavad krediidid riigi eelarvesse ning Koja esinduse osavõttel on need ka jaotatud.

Sooma-Eesti otseühenduse loomise komisjoni töödest on Koda aktiivselt võtnud osa. Kodumaal laevade ehitamise soodustamiseks on teostatud odavate metsamaterjalide saamine ning oldud abiks purjeriide hinna alandamisel ja muul teel.

Kaubalaevastiku arendamise küsimustes on töötatud kaasa ka omavahe- lise sisemise organiseerimise ja kaastöö alal, millest oleks nimetada: abiksolek laevade kindlustuse küsimuses, kus eriti tuli astuda välja Saksa ja Daani kindlustusseltside poolt maksmapandud kõrge jääpreemia vastu (tähtis ka kaubandusele).

Laevameeste küsimuse korraldamises aidati kaasa omavalitsusliku asutise „Meremeeste Kodu“ ellukutsumiseks, kes toimetas meremeeste registreerimist, munsterdamist

ja osalist hoolekannet. Toetati Eesti meremeeste maja asutamist Antverpenis. Töötati kaasa tarviliste seaduste väljaandmisel kaubalaevastiku alal, nagu: meremeeste seadus, dekija masinajuht- ja meeskonna seadused, ja terve rida teisi mereseadusi, mis töötati välja alaliselt tegutseva mereseaduse komisjoni poolt, kelle tegevusest koda ligidalt võttis osa.

Hariduslikul ja laevade personali ettevalmistamise alal toetati Kuresaares merekooli edasikestmist ning astuti samme laeva-mehaanikute ettevalmistuse õhutamiseks, mehaanikute koolile püsiva kuju andmise ja stipendiumide määramise kaudu. Toetati ka mitmete kursuste korraldamist meremeestele.

Laevaomanikkude tegevuse hõlbustamise alal töötati välja rannasõidule ühtlaste veolepingute ja konossementide vormid.

Kuna kaubanduses ja laevasõidus tuleb teha palju tegemist tolliküsimustega, oli see alaks, kus Kojal õige rohkesti tuli teha korraldavat tööd. Tähtsaimaks oleks siin tolliseaduse muutmine selles osas, mis vabastab laevaomaniku ja kapteni vastutusest meeskonna salakaubaveo eest ja kaubakäsitaja vabastamine tolliladude seisuraha eest üle kaubaväärtuse.

Tollivalve ja ületundide, samuti proviandi pealevõtmise vormaliteetide alal viidi läbi mitmed parandused. Ka sadama- ja börsiartelli küsimuse korraldus on võetud lahendamisele. Riikliku kaubalaevastiku suhtes on Kojal tulnud töötada kaasa selleks, et kaotada viimase eesõigused, mis ka saavutati riikliku kaubalaevastiku likvideerimise ja riigilaevade immuniteedi konventsiooni maksmapaneku teel.

Võib konstateerida, et kaubalaevastiku ja laevasõidu arendamise ja sisemise korraldamise alal Koda on esimese nelja tegevusaasta jooksul suutnud teha nii mõndki, mis oma mõju teataval määral on ka avaldanud. Seejuures on tähtis märkida ära, et on tõusnud üldine arusaamine kaubalaevastiku tähtsusest ja iseäraldustest. On ka märgata teatavaid tagajärgi, kuid veel on palju ära teha enne kui see majandusharju jõuab seesugusele järjele, nagu meie loomulikud looduslikud tingimused seda eeldavad, ning kuni ta leiab tunnustuse, mida ta tõeliselt väärrib.

Sadamate, mereteede ja sisemiste veeteede arendamine, korraldamine ja valitsemine. Teatavasti on meie sadamad ja veeteed riigi korraldamisel

ja valitsemisel. Sellest on tingitud võimalus ja tarvidus eraringkondadel, kes neid kasutavad, võtta osa nende arendamisest, korraldamisest ja valitsemisest.

Sel alal on Kaubandus-tööstuskoyal tulnud teha kogu aeg tööd, millest nimetaksime vaid mõned tähtsamad:

Meresadamate ja veeteede alal. Juba Koda algusest peale on Koda ühes kohalikkude laevasõidu ja kaubanduse ringkondadega töötanud kaasa kohalikkude sadamate ja veeteede korraldamisel ja nende puuduste kõrvaldamisel.

Selgitati terve rea uute meremärkide ja tulude vajadust, mis leidsid veeteede valitsuse lähel vastutulekul ka teostamist. Meremärkide väljapanek, mis ennem lõppis kesksuveks, teostatakse nüüd varakevadel.

Koja algatusel tehti ettevalmistustööd rannasadamate arendamise ja korraldamise kava kindlaksmääramiseks ning läbiviimiseks riigikogus, mis näeb ette ligema 5 a. jooksul ühtlaselt korraldatud vähemalt 10' sügavusega rannasadamate võrgu.

Koja algatus ning kaastöö mõjus kaasa ka kaugesõidu meresadamate korraldamisel, millest oleks iseäranis nimetada: Tallinna sadama arendamise kava väljatöötamine ning rahvusvahelise võistluse korraldamine, samuti ka selle kava järkjärguliselt teostamisele asumine. Teiseks: Pärnu sadama süvendamine ja muulide väljaehitamine.

Eriti palju tähelepanu tuli pöörda talvise navigatsiooni korraldamisele, kus Koda aitas kaasa küsimuse lahendamisel mitte ükski Eestis, vaid ka rahvusvahelises ulatuses, algatades ja võttes osa esimesest Balti mere ümbruse jääkonventsist 1926. a., mille tagajärjel ühtlustati jääteadete andmine üle Balti mere.

Rohkesti tuli Kojal teha tööd kindlustuseltside poolt raske jääklausi vastu, kuid see töö ei ole veel annud lõplikke tagajärgi.

1928./1929. a. talvel tuli Kojal rahvusvaheliselt töötada kaasa jääriskuste kõrvaldamiseks Balti merel.

Koja esindajad on võtnud osa kõikide tähtsamate küsimuste arutamisest, mis puutuvad sadamatesse ja veeteedesse, alaliselt töötades kaasa süvenduskavade kokkuseadmisel, sadamamaksude tariifide arutamisel, sadama komisjonides, kus niisugused tegutsevad, jne. jne.

Sisemiste veeteede ja sadamate alal on samuti Koda alaliselt töötanud kaasa ning paljudes küsimustes näidanud üles algatust. Siin on iseäranis edukat kaastööd teinud Tartu laevasõidu- ja kaubandusringkonnad ja

viimasel aastal Koja osakond Tartus. — Tähtsamad neist oleksid: Sisemiste veeteede ja sadamate korralduse kava algatus ning kaastöö selle väljatöötamisel ja läbiviimisel riigikogus ning alumise ja ülemise Emajõe veeteekordaseadmise ja selleks eri süvendaja muretsemine, Kõlgu-Narva raudtee ehitamise algatus tuli ka Kojalt, samuti ka Narva-Narva-Jõesuu otseühenduse teostamise nõudmine, missugune küsimus on aga veel lahendamata.

Sadamate valitsemise ja sisemise korraldamise küsimuses kaasa töötamist on Koda lugenud üheks oma tähtsamaks ülesandeks. Et seda edukamalt teostada ning meie sadamad muuta painduvaiks ja võistlusvõimelisteks, on töötatud välja sadamate valitsemise ümberkorraldamise kava, missugune aga on veel lõplikult teostamata. Kuna sadamate kaitegevuse sisemine korraldamine puutub suuremalt osalt eraringkondadesse, on Koda astunud samme selle tegevuse otstarbekohasemaks juhtimiseks. Selleks on ette nähtud Kojas ja sadamalinnades Koja osakondades „sadamakomiteede“ asutamine, mis koosneksid kohalikkude huviringkondade esindajaiks ning mis muude kodade eeskujul tegutseksid sadama küsimuste alal. Sadamate kaiteenistuse korralduse alal on Koda töötanud kaasa, mille juures praegu on päevakorral: artelli ümberkorraldus ja Koja poolt vannutatud kaalujate, mõõtjate ja lugejate instituudi ellukutsumine.

Sadamate tegevuses tähtsate „sadamate kaubandusliikude kommete“ ning „normaalsete töötakside“ alal on Koja poolt registreeritud: Narva-Jõesuu maaklerite taksid (1927. a.) ja Tallinna sadama kombed I osa ja II osa. Väljatöötamisel on Pärnu sadama kombed ning uued talasitööde taksid. Teiste sadamas ja laevasõidus tähtsate kommete asjus on Koja poolt paljudel juhtumitel antud seletusi küll kohtuasutistes, küll erategevuses.

Rahvusvahelistes sadamate ja veeteede küsimustes on Koda samuti töötanud kaasa, millest oleks nimetada Läti-Eesti sadamamaksude konventsiooni ümber töötamisest osavõtmine.

Eesti sadamate ja veeteede tutvustamise ja propageerimise alal on saadetud ülevaateid ja andmeid Eesti esindajale välismaal. On antud välja raamat „Sadamate valitsemine mujal ja järeldused meile“. On valmistatud ette ingliskeelne käsiraamat

„Tallinn ja teised Eesti välissadamad“, mis loodetavasti ilmub 1929. a. lõpuks.

Sadamamaksude alal on peale ülal toodud võetud osa uue sadamamaksude seaduse väljatöötamisest mere- ja sisesadamais, missugune töö praegu on pooleli.

Merekaubandusliku ja laevasõidu statistika alal on kogutud materjale kodu- ning välismaalt ning neid vahetevahel avaldatud „K.-t.-koja Teatajas“ või saadetud vastavale huviosalistele. On mitmel puhul astutud samme „Riigi Statistika Keskbüroos“ merekaubanduse ja laevasõidu statistika korraldamise alal, missugused sammud on põhjustanud selle statistika ala võrdlemisi ajakohaseks väljakujunemiseks.

Merekaubandusele ja laevasõidudule tähtsate konsulite määramise kui ka kaubalepinguis vastavate küsimuste käsitamise alal on võetud osa küsimuste lahendamisest. Eriti astuti samme kauba- ja laevanduslepingu sõlmimiseks Itaaliaga, kus meie laevad käisid kõrgendatud maksu alla, samuti kui laeva mõõtkirjade tunnustamiseks mail, kus neid veel ei tunnustatud.

Merekaubanduses tähtsate veolepingute ja konossementide ühtlustamise küsimuses on Koda jälginud küsimuse arenemist välismaal ning võtnud seisukoha Brüsseli konventsiooni kohta.

Merekaubanduses ja laevasõidu tegevuses ülitähtsas ekspertide küsimuses on Koja nõukogu poolt valitud kõikidesse rajoonidesse vastavad eksperdid, kes on teinud terve rea ekspertise. Küsimuse paremaks korraldamiseks on töötatud välja ekspertide põhimäärused, mis aga alles hiljuti leidsid kinnitamist. On asutud dispaši ja dispašööri ameti ümberkorraldamisele, tuues see Koja järelevalve alla.

Laevade registri pidamises on Koda mõjunud kaasa selleks, et küllalt täieline register peetakse veeteede valitsuse poolt ning igal aastal vastava eriraamatuna trükkis avaldatakse.

Kuna Koda, olles keskkohaks tema ümber koondunud majandusringkondadele, töötab lähedases kontaktis praktilisel alal tegutsevate inimestega, tekib rohkesti jooksvaid küsimusi, mis nii või teisiti nõuavad lahendust.

Toome allpool näiteks terve rea seesuguseid küsimusi, mis Kojas on nelja aasta jooksul olnud arutusel, kuid mille üksikasjaliseks käsitlemiseks siinkohal puudub ruum. Nii on Kojas arutatud küsimusi, nagu:

Raamatupidamis-esse puutuvate paragraafide muutmise küsimus kaubandus-seadustikus, valismaale tagasi saadetavate kaupade eest tollimaksu tagasimaksmise küsimus, äriteenijate haigekassa küsimus, ekspertide kogu asutamise küsimus, kaubandusliikude vahekordade korraldamine Nõukogude Venemaaga, Tallinna kaupluste kauplemise aja kohta sundmääruste küsimus, tolli ladumaksude korraldamise küsimus, seaduseelnõu loomataudide vastu võitlemiseks, raudtee veotariifide küsimus, eriti linade ja takkude veo asjus, puudamaksu seaduse eelnõu, võitlus käispeditööride ja tollikliarijate vastu, kalakaubanduse korraldamise küsimus, era- ja ühistegeliku kaubanduse makustamise ja finantscerimise küsimus, Eesti-Läti tolliuniooni küsimus, välismaalaste kaubitsemise küsimus Eestis ja riigimaksud, kaupmeeste organiseerimine Tallinna linnavalimiste puhul (3 aasta eest), rahvusvah. kaubanduskoja kongressidest osavõtmise küsimus, määruste kava väetistega kauplemise järelevalve teostamise kohta, postisaadetiste uue liigi sisseseadmise küsimus, Tallinna linna sundmääruste kava piimaga ja piimasaadustega kauplemise kohta, vekslite diskonteerimise küsimus Eestis Pangas, Balti riikide majanduskonverentsi korraldamise küsimus, endiste gildide varanduste küsimus, ärielus avalikuks tulnud loterii-süsteemide vastu võitlemise küsimus, välismaal võetavate transiit-viisude teostamise maksu küsimus, krediidivõime teadete büroo asutamise küsimus, tsiviilprotsessi seaduse § 973 muutmise küsimus, postipakkide tollimise korralduse muutmise küsimus, päribolutunnistuste väljaandmise küsimus, tulumaksuseaduse muutmise küsimus, apelsinide, banaanide jne. tolli küsimus, kõite, nõõride ja nõõpide sisseveotollide küsimus, kosmeetiliste ainetega kauplemise takistuste kõrvaldamise küsimus, osakaupa maksumisega müügi seaduse eelnõu, tollikrediitide kokkutõmbamise küsimus, tollitariifide revideerimise küsimus jne. jne.

Neist küsimustest on terve rida leidnud lahendamist, kuid osa neist on veel praegu lahendamata.

Kui tõsisemalt vaadelda loeteldud küsimuste nimekirja, siis näeme, et paljud neist on suure ja kaugeleulatava tähtsusega, mispärast on ka arusaadav, et nende lahendamine ei ole lühikese aja töö. Mõnede küsimuste lõplik lahendus oleneb omavalitsusest, mõnedel juhtudel — riigivalitsuse asutistest, kuna paljud küsimused peavad leidma lõpliku lahenduse riigikogus. Koda on tegutsenud kõigest vaid ühe riigikogu kestvuse aja. On selge, et selle ajaga ei jõua

kõiki küsimu i, milliste kohta riigikogu peab ütlema oma lõppsõna, lõplikult lahendada.

Kui öeldakse, et Koda töötab aeglaselt, siis peab tunnustama, et Koja organisatsioon oma üleschituselt tundub tõesti raskepärane. Kuid selle osaliseks muutmiseks ja ümberkorraldamiseks on juba astunud samme ning Koja nõukogu poolt on vastavad ettepanekud peakoosolekule välja töötatud.

Koja esindajad on Koja kestvuse aja jooksul võtnud osa terveest reast nõupidamistest, mis korraldatud valitsuse, riigikogu või mõne muu ametasutise poolt. Nii võtsid Koja esindajad osa riigikogu komisjonide istungeist, milliseid peeti ärimaksuseaduse muutmiseks, tempelmaksuseaduse, çekiseaduse, kuldbilansside seaduse, mereseaduste, juriidiliste isikute maksuseaduse ja teiste eelnõude läbivaatamiseks. Alaliselt võtavad Koja esindajad osa järgmistest komiteedest ja nõupidamistest:

Otsekoheste maksude peakomiteest, ärimaksumakomiteedest, iseäralise äri- ja tulumaksu komiteest, tollikomiteest, jõukomiteest ja tariifikomiteest.

Koja osakonnad.

Kohapealsete majandusringkondade soovil avas Koda käesoleva aasta kevadel Pärnus ja Tartus, kui suuremates äritegevusega linnades, Kaubandus-tööstuskoja osakonnad, kes töötavad Koja juhtnõõride järgi kohapealsete riigi- ning omavalitsus-asutistega kontaktis küsimustes, mis nii või teisiti kannavad kohalikku iseloomu. Kavatsusel on avada osakond ka Narvas, kui eeltöödega nii kaugemale jõutud.

Äride registreerimine. Äride registreerimine algas Kojas 1. novembril 1927. a., kuid suurim osa äride registreerimise tööst sündis 1928. aastal. Kuigi selle aasta lõpuks jõuti registreerida 8979 firmat, siiski ei või veel öelda, et registreerimine oleks viidud täieliselt lõpule. See töö ei ole täiel määral teostunud isegi kõigi firmade suhtes, mis tegutsesid juba registreerimise alguses.

Täpseid andmeid firmade üldarvu kohta ei leidu kuskil; viimase kindlakstegemine nõuab suurt tööd. Selleks on tarviline kõikide nimekirjade läbivaatamine, mis saabuval linnavalitsustelt ja Eesti Panga osakondadelt ning sisalduvad andmeid lunastatud äritunnistuste kohta. Neist tuleb eraldada ühe ja sama firma poolt mitme tema päralt oleva ettevõtte jaoks lunastatud äritunnistused. Seda hädatarvilist tööd 1928. a. teostada ei lubanud osakonna jooksev töö, kuid see viidi läbi 1929. aastal. Siinjuures selgus, et teatud arv firmasid on ikka veel re-

gistreerimata, vaatamata sellele, et võeti tarvitusele kõik võimalikud abinõud äripidajate tutvustamiseks äride registreerimise vajaduse ja korraga. Selleks kuulutati korduvalt ajalehtedes ja saadeti kõigile vallavalitsustele ringkirjad, milles paluti kaasabi kohalikkudele äripidajatele teadete andmisel äride registreerimise üle jne. Nagu näitavad kogemused, tuleb registreerimata jätmise põhjuseks suuremalt osalt lugeda teadmatust, osalt aga hooletut suhtumist asjale, pidades seda tähtsusetuks.

Niisuguse nähte kõrvaldamiseks on alles 1929. aasta alul, kus oli viidud lõpule suurim töö äride registreerimise alal, võetud tarvitusele kõige energilisemad abinõud.

Üldiselt tuleb tähendada, et suurim osa registreerimise tööst langeb rohke kirjavahetuse peale: sageli tuleb ühe ja sama firma registreerimise asjas kirjutada mitu korda, nõnda et kogu registreerimise maks läheb ainult postikuludeks. Ühenduses registreerimisega tekib palju küllalt keerulisi juriidilisi küsimusi, mille kohta tuleb kirjutada väga üksikasjalisi seletusi, seejuures sagedasti inimestele, kellelt ei võigi nõuda nende küsimuste tundmist ja mõistmist. Eriti keerulisi küsimusi sünnitab igasuguste ühingute registreerimine, mille juriidilise iseloomu kohta valitseb üldiselt veel kaunis udune ettekujutus. Äride registri pidaja seab endale ülesandeks nõu ja näpunäidete andmise läbi kõigiti kergendada lepingute sõlmimist; korduvalt on tulnud koostada ühingu lepinguid. Peale selle valmistati ka ühingu lepingu eeskujulik vorm. Vähehaaval paistab küsimus lahenevat.

Edasi annavad keeruliseks kirjavahetuseks ja isiklikkudeks läbirääkimisteks põhjust sagedased juhud, kus äripidajad tingimata soovivad oma firma nimetada mingisuguse fantastilise nimega ja milgi tingimusel ei taha sellele lisada juure oma perekonnanime, mida nõuab firmade seadus. Tuleb neile pikalt seletada seda kategoorilist seaduse nõuet, kuid peab siiski konstateerima, et see aitab vähe: kuigi üks või teine äripidaja lõppude lõpuks teatabki registrisse kandmiseks seadusepärase firma, ta siiski hiljem siltidel, kirjapaberil, arvetel jne. ei tarvita oma perekonnanime. Seega tekitab ta publikus eksiarvamusi firma omaniku juriidilise iseloomu kohta.

Huvitav on tähele panna, kuidas aegamööda publik hakkab tunnustama registreerimise kasu, mida tõendab võrdlemisi suur isikute arv, kes päeviti tulevad igasuguste suusõnaliste ja kirjalikkude järelepärimistega.

Ei või ka jätta tähelepanemata üht asjaolu, mis väga takistab registreerimise edukat läbiviimist. Nimelt äripidajad võrdlemisi harva peavad tarviliseks teatada mitmesugustes muudatustest registreerimise andmeis, nagu firma tegevuse lõpetamine, teisele isikule üleandmine, asukoha muutmine jne. Eriti patustavad ses suhtes aktsiaseltside ja osuühisuste juhatused, kes mitte alati ei teata juhatuse koosseisu muudatustest.

Võib siiski loota, et äride register järkjärgult täiendub ja muutub niisuguseks, et soovijad siit igal ajal tegelikult õigeid andmeid võivad ammutada. Oleks soovitatav jõuda nii kaugele äärmisi abinõusid tarvitamata, s. t. äripidajaid kohtulikule vastutusele võtmata. Siiski ei saadud läbi vastutusele võtmiseta; õige mitmel korral tuli pöörduda politsei poole pärast seda, kui kõik teised abinõud olid juba kasutatud. Sel oli teatud tagajärgi: suurimalt osalt kõrvaldati puudused.

Protestitud vekslite kuunimekirjade väljandmist ja protestitud vekslite registri pidamist toimetab Koda 1. märtsist 1926. a. alates. Sest ajast peale ilmub Koja väljaandel iga kuu tähestiku järjekorras nimekiri Eesti vabariigi piirides protestitud vekslite kohta. Kuna varemalt börsikomitee poolt väljaantud protestitud vekslite nimekirjades puudusid veksliautajate eesnined ja aadressid, siis pööris Koda ringkirjaga pankade ning kaubandus- ja tööstuslikkude ettevõtete poole, et nad vekslite vastuvõtmisel nõuaksid veksliautajalt täielise ees- ja perekonnanime ning aadressi väljakirjutamist. Nüüd on see puudus suuremalt jaolt kõrvaldatud kohtuministri lahkelt toetusel, kes Koja palvel muutis vastavalt notarite tegevuse kohta antud määrust, neile ette kirjutades protestitud vekslite kuuaruannetes üles anda ka veksliautajate aadressid. Kuna veksliprotesti mõju on Koja poolt määratud kahe aasta peale, siis, et tulla vastu mitmelt poolt avaldatud soovidele, on Koja poolt iga aasta alul seatud kokku ning antud välja eelmise kahe aasta veksliprotestide kokkuvõte. Seni on neid välja antud kolm: 1925./26., 1926./27. ja 1927./28. a. Ühenduses protestitud vekslite kuunimekirjade väljaandmisega on tulnud Kojal ka otsustada veksliprotestide mitteamestamise palveid. Varemalt otsustas need palved Eesti Pank, kuid 1. jaanuarist 1928. a. loobus Pank sellest ning andis ulaltähendatud palvete otsustamise täieliselt Kojale üle, mis tööd tunduvalt suurendas. 1. märtsist 1926. a. alates on tulnud sisse üle 1.200 palve, millised kõik Koja poolt on

läbi vaadatud ja otsustatud ning otsused kirjalikult asjaosalistele teada antud. Samuti on peetud ka protestitud vekslite statistikat. Veksliprotestide arv on näidanud ikka kasvamise tendentsi:

1926. a. —	40.797	protesti
1927. a. —	47.159	„
1928. a. —	45.155	„
1929. a. —	kuni 31. aug. —	

55.011 prot.

ja seega on järjekindlalt suurenenud ka protestitud vekslite nimekirjade kokkuseadmise ja väljandmise ning registripidamise töö.

Kaubandus-tööstuskoja häälekandja. 1926. a. algusest peale annab Koda välja oma häälekandjat „Kaubandus-tööstuskoja Teatajat“, mis ilmub kaks korda kuus — igal esimesel ja viieteistkümnendal kuupäeval. Olles ainus majanduslik aegkiri Eestis, toob Koja häälekandja peale Koja ametlikkude teadete ja sõnumite Koja ning tema organite tegevuse kohta ka üldise sisuga kirjutisi kaubanduse, tööstuse, panganduse ja meresõidu alalt. Koja häälekandja läheb maksuta kõigile Kaubandus-tööstuskoja ning riigikogu liikmeile, maksuametkonna ametistele, välisesindustele Eestis ja kõigile Eesti esindajale välismaal. Samuti saavad Koja häälekandjat maksuta terve rida kultuurasutisi, nagu raamatukogud, muuseumid ja mõned kaubandus- ja tööstuskoolid.

Juriidiline nõuande büroo. Oma tegevuse alul asutas Koda juriidilise nõuande büroo, kus igapäev vilunud jurist maksuta juriidilist nõu andis kaupmeestele ja tööstureile, kes seda vajasid. Kuid et büroo abi vähe tarvitati, kuigi selle olemasolu oli avalikult teatavaks tehtud, katkestas büroo ajutiseks oma tegevuse.

Kutsehariduse alal on Koda korraldanud või aineliselt toetanud kursusi mitmesugustel aladel. Nii korraldati Koja poolt Tallinnas, Tartus ja Narvas kursused raamatupidamise ja kaubatundmise alal. Samuti on Koja poolt korraldatud mitmed loengud, kus esinesid referaatidega meie parimad majandusteadlased rahaasjanduse, kaubanduse ning maksustamise kohta. Koja esindajale on võimaldatud teha reise välismaile kaubandusliku tegevuse ning maksustamise küsimustega tutvumise otstarbel. — Koda on oma poolt aineliselt toetanud raamatupidamise, reklaamasjanduse ja keelte kursusi, mis järjekindlalt korraldatakse Noortemeeste Kristliku Ühingu poolt jne.

Koda on ka nelja aasta jooksul muretsenud kaunis täieliku raamatukogu eri-

alade järgi, mille tarvitamine on igale asjast huvitatule võimaldatud.

Koja tegevust kutsehariduse levitamisel on takistanud eriti just ruumide küsimus. Erialaliste kutsekursuste korraldamiseks oli Kojal kavatsus kasutada ruume, mis kuuluvad end. gildide varanduste hulka. Koda on algusest peale seisukohal asunud, et endliste gildide varandused tulevad kasutada kaubanduse ning tööstuse huvides. Kuid selgus, et peale Koja pretendeerivad nende varanduste peale veel linnad ja mõned teised organisatsioonid. Kojast mitte oleval põhjusil on aga gildide varanduste küsimus seni ikka veel lahendamata.

Ülaltoodud lühike ja kokkuvõtlik ülevaade ei suuda Koja nelja-aastasest tegevusest anda kaugeltki täielist pilti. Selles tegevuse ülevaates leidub vaid Koja tegevuse tähtsaimate momentide loetelu, koguni lähemalt hindamata jättes üksikute momentide tähtsust meie majanduslikus elus. Anda praegu täielist hinnangut Koja loovale tööle möödunud nelja aasta jooksul on võimatu juba seepärast, et nii mõnigi küsimus, mis Koja poolt läbi töötatud ja millel meie majanduselu arengus võiks olla suur tähtsus, paraku

Järvakandi klaasivabrik

Mehaaniline sisseseade. Valmistab **tahvelklaasi** igas suuruses ja paksuses.

Järvakandi **spetsiaal-aknaklaas** on parem vastava sordi importklaasist.

Kontor: Tallinn Süda tä. 1. ; Telef. 5-27 ja 15-38.

Vabrik: Järvakandis. Telef.: Lelle 7.

seisab kas ministeeriumis, vabariigi valitsuses või riigikogus, ilma et need küsimused nimetatud asutiste poolt oleksid leidnud lõplikku lahendust. Teiseks on möödunud neljaaastane periood praegu veel selleks liiga lähedane, et hinnata täies ulatuses üksikute sündmuste tagajärgi ja mõju kogu meie majanduslikus elus. See võib sündida ainult tulevikus.

Senine Koda, kui esimene oma alal, pidi ole-

ma teerajajaks. Tal tuli leida teid ning abinõusid, kuidas astuda kontakti majanduslikul alal tegutsevate riigi- ning omavalitsusasutistega, et võtta osa nende tööst meie majanduselu korraldamisel. See on tal läinud korda ja raskused ning arusaamatused selles suhtes on kõrvaldatud. Uuel kokkuastuval Kojal on selle poolest tegutseda kergem, sest ettevalmistav töö on tema eelkäija poolt juba tehtud.

Veeteede valitsuse liialdatud aurulaevakatelde inspeksioon.

Kaubandus-tööstuskoja poole on pöörmud mitmed laevaomanikud kaebusega praegu maksva korra kohta laeva katelde järelevaatuse asjus veeteede valitsuse inspeksiooni poolt. Nimelt juhitakse tähelepanu sellele, et veeteede valitsuse katlainpektoriid nõuavad laevakatelde täpset järelevaatamist küsimata sellest, kas laevad on klassi seltsi järelevalve all või mitte. Seejuures juhtuvat isegi tihti, et veeteede valitsuse inspektorite nõudmised katla ettevalmistamiseks inspeksioonile ja inspeksiooni enese ulatuses minevat kaugemale kui klassi seltside nõudmised, rääkimata sellest, et katlad seisavad klassi seltsi alalise järelevalve all ning neil on vastavad tunnistused julge ja hädaohuta töö kohta. On isegi olnud juhtumisi surve alandamiseks võrreldes seltsi poolt lubatud survega.

Säärane kahekordne inspeksioon teeb muidugi laevaomanikkudele tüli ning kulu ja laevaomanikud paluvad astuda samme, et meil pöörduks tagasi endise Vene korra juure, kus katlad, mis seisid klassi seltsi järelevalve all, ei kuulunud enam detailsele järelevaatusele riigiasutise poolt, peale kaitseventiili plombeerimise, klassi seltsi poolt lubatud surve peale.

Sama kord on meie teada maksev ka teistes mereriikides, kus usaldatakse klassi seltsi ning teiskordset järelevaatust ei nõuta.

Küsimust veeteede valitsusest järele kuulates selgus, et need teated vastavad tõele. Nimelt nõuab veeteede valitsus kõigilt Eesti lipu alla tulevalt laevadelt täielist katelde järelevaatust, nii sisemist kui ka välimist, ilma et tehtaks vahet selle vahel, kas laev on klassis või ei ole, kas ta on reisijate- või tramplaev. Järgnevatel inspeksioonidel aga kontrollitakse vaid kaitseventiile. Säärast vahetegemist seletab veeteede va-

litsus endiste Vene määrustega, mis praegu ka meil maksvad.

Kuid maksva seaduse ja määrusega ligemalt tutvudes peab konstateerima, et viimased ei nõua ei ühel ega teisel juhul klassi seltsi järelevalve all olevate katelde inspeksiooni, vaid seadus (§ 107) ütleb selge sõnaga, et: „võidakse vabastada järelevaatusest need katlad, mis seisavad klassi seltsi järelevalve all. Määrused aga ütlevad otsekohe, et tunnustatud klassi seltside järelevalve all olevates kateldes on tarvis vaid kaitseventiilid vaadata järele.

Et Vene ajal seadust ja määrust ka niimoodi mõisteti, näitab see, et siis tunnustati klassi seltsi inspeksioone.

Kuna see ka muus mais on niimoodi, siis arvame, et ei oleks küll mingit põhjust meie väikeses riigis laevaomanikke asetada raskemasse seisukorda ning koormata neid kahekordse inspeksiooniga, mis nõuab asjata aja- ja ainelist kulu. Inspeksioonist on muu hulgas esimeses järjekorras huvitatud muidugi laevaomanikud ise ja kindlustuse seltsid. Viimased aga tunnustavad vaid klassi seltside inspeksiooni, nii et veeteede valitsuse inspeksioon midagi uut juure ei anna.

Selle alusel peaks meil tunnustatama veeteede valitsuse poolt laeva katelde inspekteerimisel klassi seltside inspeksioone ning laevades (eriti trampl.), kus olemas katelde kohta klassi seltsi inspeksiooni tunnistused, ei peaks nõutama enam veeteede valitsuse poolt täielist inspeksiooni, peale seaduses ettenähtud kaitseventiili proovimise.

Kuna meie laevade tehnilised järelevalve määrused on liiga vananenud, siis tuleks asjaomastel võimudel astuda samme selleks, et need seadused ja määrused võetaks uuendamisele.

Tollide revideerimise küsimus Kaubandus-tööstuskojas arutusel.

II sektsioon (suur- ja keskaubandus) soovib tollitariifide üksikasjalist läbivaatamist.

Kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni täiskogu arutas oma koosolekul 13. sept. s. a. muuseas ka tollitariifide revideerimise küsimust. Viimasel ajal on nii ajakirjanduses kui ka kaupmeeste ja töösturite ringkonnis arutatud tollide tõstmise küsimust ja mõnel pool on see tekitanud teatavat ärevust, kuna ollakse teadmatuses, millal ja missuguste kaupade pealt on kavatsus tolli tõsta.

Koja esimees hra Joakim Puhk andis koosolekule ülevaate selle kohta, kuidas tollide küsimus üldse kerkis päevakorradele. Vabariigi valitsus on meie kaubabilansi suure passiviteedi kaotamiseks hakanud otsima mõjuvaid abinõusid. Nende abinõude hulgas on ka ette nähtud sisseveo piiramine tollide tõstmise teel. Selle küsimuse kaalumisel on majandusminister kirjres korras nõudnud Kaubandus-tööstuskoja arvamist. Seks Koja poolt moodustatud delegatsioon käis majandusministri jutul ja selgitas oma poolt Koja ümber koondunud majandusringkondade arvamusi ning seisukohti. Delegatsioon nii suusõnal kui ka kirjalikult rõhutas, et tollide küsimust tuleb käsitleda suurima ettevaatusega, et tollide tõstmine peab olema mõõdukas ja peamiselt ainult nende kaupade pealt, mida me ise võime valmistada kodumaal.

Kaubandus-tööstuskoja II sektsioon, kui suur- ja keskaubanduse esindus, arutades sisse-

veetavate kaupade tollide tõstmise küsimust tuli järgmistele otsustele:

1) Tunnustades kodumaa tööstuse tähtsust meie rahvamajanduses leiab sektsiooni üldkoosolek, et kodumaa tööstusele tulevad luua tingimused, mis võimaldaksid selle tööstuse edu ja arenemise võimalusi.

2) Neid võimalusi ei saavutata aga üksi tollide tõstmisega, kuna need on tingitud paljudest asjaoludest, esikätt meie tööstuse ratsionaalsest korraldusest, sotsiaal- ja maksupoliitikast ning ettevõtete eneste töö viljakusest.

3) Asudes seisukohal, et tollitariifide hüpete viisi tõstmine toob enesega kaasa vapustusi kaubanduses, on II sektsioon kindlas arvamises, et ei ole otstarbekohane sisseveo tolle äkiliselt muuta.

4) Sealjuures peab aga sektsioon otstarbekohaseks maksvad tollitariifid võtta revideerimisele, kuna tegelik elu on näidanud, et neid on vaja osalt tõsta, osalt jälle alandada; see töö on juba sektsioonis alatud ja kavatsetakse viia läbi rutulises korras.

Sektsooni üldkoosolek palus Koja juhatast härra majandusministrile need seisukohad teha teatavaks ja paluda, et tollide muutmist ei viidaks läbi K.-t.-koja organite arvamusi ära kuumamata.

Väliskaubandus Balkani riikidega.

Eesti-Greeka kaubavahetus 1929. a. I poolal.

Väljavedu Greekasse kasvamas. Bilanss aktiivne Eesti kasuks.
E. v. peakonsul Veberman.

Veel läinud aastal, kui ärisidemete sõlmimise alguse tõttu Greekaga kui meile täiesti tundmata ja uue turuga sinna vähem müüsimise kui sealt ostimise, kuuldus arvamisi ja kahtlusi meie kaubanduspoliitika suuna kohta. Arvati, et Greeka turg ei vääri seda tähelepanu, mis konsulaadi avamisega temale osutatud. Nüüd on olukord muutunud, Eesti kaupade väljavedu Greekasse kasvab järjekindlalt ning ületab käesoleva aasta esimesel poolal kauba väärtuse, mis me sealt ostame.

Eesti-Greeka kaubanduslik läbikäik oli:

1926. a.	10.000 krooni väärtuses,
1927. a.	70.000 " "
1928. a.	507.000 " " seal hulgas I poolaastal 247.000 krooni.
1929. a. (oletatav)	800—900.000 krooni, sest I poolaastal 435.000 krooni.

Eesti tööstussaaduste väljaveo järjekindel töus:

Kuna Greekast me ostame mitmesuguseid maitse- ja toiduaineid ning meile tarvilisi tööstuse tooraineid, nagu tubakat, elavhõbedat, vaike,

nisukliisid, rosinaid, — oleme seal leidnud soodsa ja järjest areneva turu oma tööstussaadustele, eriti paberile, vineerile, kalevi- ja puuvillakaupadele. Meie väljaveo hoogsat arenemist Greekasse näitavad järgmised andmed:

Kauba nimetus	1927. aastal		1928. aastal		1929. a. I poolel	
	Kg	Krooni	Kg	Krooni	Kg	Krooni
1) Ajalehepaber . . .	—	—	477.084	105.209	1.283.375	281.520
2) Tselluloos kuiv. . .	—	—	—	—	35.315	6.357
3) Pakkimispaber . . .	6.752	2.500	45.891	18.439	16.227	5.515
4) Trükipaber . . .	—	—	—	—	19.658	2.470
5) Kalev	386	4.610	803	11.977	—	—
6) Villane riie	—	—	674	9.188	159	2.236
7) Karamell-kompv. . .	—	—	777	1.311	—	—
Kokku	7.107 kg	7.110 kr.	525.229 kg	145.224 kr.	1.346.734 kg	298.098 kr.
Peale selle on Greekasse tulnud reeksporteeritud Eesti kaupu, peakonsulaadi andmeil:						
8) Vineeri			?	45.000	?	20.000
9) Puuvilla saadusi			?	5.000	?	7.000

Ümmargustes üldsummades oleme seega Greekasse vedanud välja meie tööstussaadusi:

1927. a. 7.000 kg. 7.000 krooni väärt.

1928. a. 600.000 kg. 200.000 „ „

1929. a. (I poolel) 1.500.000 kg. 325.000 kr. väärtuses.

Ei ole mingit põhjust oletada, et Greeka kui meie tööstussaaduste tarvitaja turg edaspidi vähem meie kaupu ostaks, koguni selle vastu: Greeka majanduse arenemise suund räägib selle kasuks, et meie väljaveodu sinna veelgi ja väga

tunduvalt võib kasvada, kuna on täiesti tõenäoline, et mitmed muud meie eksportkaubad seal täiendavalt turgu võivad leida. Ka on käesoleva aasta alul, nootide vahetamise teel, Greekaga meil saavutatud kokkulepe, mille järele päritolu tunnistuste legaliseerimist enam vastastikku ei nõuta, mis oma poolt kaubavahetust peaks elustama. Ei ole vähese tähtsusega ka kavatsatud Greeka ärimeeste huvireis Eesti näitus-messile, eesotsas meie uue aukonsuli, suurtööstur hra A. C. Papadatosega, kes septembri alul loodetavasti jõuab Tallinna.

Uuendus telegraafi-talituses.

Uus kord kokkuleppekeele tarvitamisel telegrammides.

Postivalitsus teatab, et 1. oktoobrist astub jõusse uus kord telegrammides kokkuleppekeele (code) tarvitamiseks ja seesuguste telegrammide tarifitseerimiseks, kusjuures on ette nähtud senise asemel kokkuleppekeelsete telegrammide liigitamine (A- ja B-liigid). Uue korra ülesandeks on tuua suuremat selgust kokkuleppekeele tarvitamises. Sellest on tingitud ka mõned muudatused tariifi suhtes.

Vahe uue korra ja senise vahel on üldjoontes see, et seni võis kokkuleppekeelses sõnas olla 10 tähte, kusjuures sõna ise pidi olema hõlpsasti hääldatav. Kuna aga hääldatavuse mõiste on väga painduv, siis nüüd on tingimuseks, et sõna peab umbhäälikute seas sisaldama täishäälikuid arvul, millede alammäärad on määratud kindlaks

olenevalt tähtede üldisest arvust sõnas (A-liik). Kui aga tähtede arv kokkuleppekeele sõnas ei ole üle viie, langeb ära nõue täishäälikute ja nende arvu suhtes (B-liik) ja telegrammid käivad siis ¼ taksi alla harilikust taksist.

Selle uue korra aluseks on Brüsselis 1928. a. rahvusvahelisel telegraafi-kongressil vastuvõetud muudatused ja täiendused maksvusel oleva rahvusvahelise telegraafi-talituse määrustiku juure (Pariisi revisjon, 1925. a. „Riigi Teataja“ nr. 51 — 1929. a.). Selle korra täideviimiseks on teedeministri poolt avaldatud määrus vastavaks telegraafi määrustiku muutmiseks („Riigi Teataja“ nr. 78 — 1929), millele postivalitsus juhib huvitatute, eriti meie äriilma tähelepanu.

Juriidiliste isikute maksuseadus ei rahulda laevasõidu ettevõtteid.

Kaubandus-tööstuskoja märgukiri majandusministrile.

Nagu on selgunud, on juriidiliste isikute maksuseaduse eelnõu riigikogu rahaasjanduse komisjoni redakstioonis jäetud arvesse võtmata Kaubandus-tööstuskoja soovid laevasõidu ettevõtete maksustamise suhtes, mille tagajärjel need ettevõtted oodatud ning täiesti põhjendatud maksukergenduste asemel langeksid uue seaduse järgi paljudel juhtumel veelgi raskema maksukoorma alla kui praegu, samuti kaoksid laevasõidu ettevõtetele maksude alal soodustused võrreldes ettevõtete teistel aladel, mis seni 1925. a. detsembri seaduse põhjal kui ka vastavalt tegeliku elu nõuetele ja riigi majandusnõukogu otsusele 15. märtsist 1926. a. olid maksvad.

Et meile laevasõit rahvamajanduslikult on tähtis ja et meie laevasõidu ettevõtted rasketes tingimustes peavad võistlema välismaa ettevõtete ga mingisuguse kaitseta, olles kapitalide ja paljude kulude suhtes (kindlustus, kapitali %, re-

mondid jne.) palju raskemas olukorras kui välismaa ettevõtted, siis on Kaubandus-tööstuskoda pöörnud märgukirjaga majandusministri poole, et viimane seaduseelnõu lõplikul arutamisel riigikogus teeks seaduseelnõus Koja poolt juba varemalt esitatud parandused vanade laevade ja teatava inventari amortiseerimise protsendi suurendamise kui ka laevasõidu ettevõtete põhimaksust vabastamise (seaduseelnõu § 48) ning maksunormide vähendamise kohta 25 % võrra (seaduseelnõu § 51). — Sel teel ei ületaks meie maksunormid vähemalt keskmisi maksunorme välisriigis, kellega meie meresõidus oleme sunnitud võistlema. Ka riigi majandusnõukogu 1925./26. a. asus seisukohale, et laevasõitu tuleb toetada vähemalt maksudegi suhtes. Selle tagajärjel vabastatigi laevasõidu ettevõtted 1925. a. detsembri seaduse järgi põhi- ja lisaärimaksust, missugust soodustust nüüd uue seadusega tahetakse kaotada.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoda ja seadusandlus.

Kaubandus-tööstuskoda on pöörnud palvega majandusministri poole, et vabariigi valitsus veel enne riigikogu sügisese istungjärgu algust vaataks läbi tähtsad seaduseelnõud majanduslikul alal, nagu: 1) Juriidiliste isikute tulumaksu seaduse eelnõu (sellega ühenduses tuleks uuendada ka füüsiliste isikute tulumaksu seadus, peamiselt aga vähendada tulumaksu normid), 2) Seaduseelnõu kõlvatu võistluse vastu, 3) Eluhoonete aktsiaseltside seaduse eelnõu, 4) Meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduse eelnõu, 5) Valdade heaks võetava tööstusmaksu muutmise kava, 6) Kinnisvaradelt võetava maksu muutmise kava ja 7) Gildide varanduste jaotamise kava. Koda palub, et valitsus need seaduseelnõud riigikogule varakult esitaks, siis võiks loota, et riigikogu need veel tänava sügisel võtab vastu ja seadustena paneb maksma.

Kaubanduskohtute asutamine Eestis.

Kaubanduskohtute asutamise küsimus on alanud juba kaua aega päevakorral. Selle küsimusega on teinud tegemist nii äriühingud kui ka õigusteadlased, arutades nende kohtute asutamise küsimust oma seltsides ja õigusteadlaste päevadel. Seni pole veel välja kujunenud lõplikult selge seisukoht, mis oleks kõigiti vastuvõetav. Koja sündik hra Pung on kirjalikult kokku võtnud kõik asjaolud, mis takistavad meil nende kohtute asutamise küsimuse lõplikku lahendamist. Kaubandus-tööstuskoja II sektsioon kaaludes küsimust leidis, et see on vaja anda läbiarutamiseks juriidilise komisjoni, mida Koja juhatus lähemal ajal kavatseski teha.

Laevasõidu ringkondade esindajad majandusministri jutul.

Teisipäeval, 17. sept., käisid Kaubandus-tööstuskoja ja laevasõidu sektsiooni ja laevaomanikku-

de ühingu esindajad kapt. O. Treilmann ja ins. E. Masik majandusministri jutul, andes edasi kaks Kaubandus-tööstuskoja märgukirja laevasõidu asjus. Ühes palutakse valitsust juriidiliste isikute maksu seaduse kavas laevasõidu ettevõtete suhtes teostada vana laevade amortisatsiooni protsendi määra tõstmist ja teiseks jätta maksude määrades praegu maksev soodustuse vahet, mida kava ette ei näe. Teises palutakse eelolevaks laevaostu-sesooniks, mis algab oktoobris, pikaajalist krediiti 600.000 kr., sellest 300.000 kr. odavaprotsendilist (6 %). Eelduseks on seejuures, et laevasõidu ringkonnad ise suudavad panna kokku Kr. 600.000.—, nii et võiks soetada juure umbes 8.000 tn. laevu. Seejuures rõhutati läinud kahel aastal antud laevasõidu krediidi suurt mõju ja tasuvust rahvamajanduses. Krediidi andmine võiks sündida Pika-laenu Panga kaudu viimasel ajal väljakujunenud korras.

Majandusminister oma poolt lubas küsimusega põhjalikumal tutvunemisel palveid toetada.

Nagu selgub, on laevastik viimasel ajal tõesti hakanud näitama arenemise tendentsi, suurenedes 1928. a. ja 1929. a. jooksul üle 20.000 br. reg. tn. võrra ning rikastudes mitmete suuremate laevadega. Oleks seetõttu tõesti soovitatav, et sel majandusalal maksude kui ka krediidi suhtes jätkataks viimase aja poliitikat, millele panid aluse 1925. a. riigi majandusnõukogu otsused kui ka Pika-laenu Panga asutamisega loodud võimalused laenude ühtlasemaks juhtimiseks üksikuile majandusaladele.

Septembrikuu esimesel poolel registreeritud uued firmad.

1. Peeter Abel, Tartus, piimakauplus.
2. Aleksander Abramov, Narva-Jõesuus, tee- ja söögimaja.
3. Elmar Adamson, Rasina v., vürtspood.
4. Johannes Adof, Tartus, lihakauplus.
5. Ida Ahven, Laura al., kosmeetika- ja värvikauplus.
6. Julius Allese, Aaspere v., segakauplus.
7. Mihkel Arro, Abja v., tuuleveski.
8. Engeline Augstkaln, Irboska jaa-mas, segakauplus.
9. Mihkel Birk, Tallinnas, toiduainetekauplus.
10. L. Brandies, Tallinnas, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplus.
11. Marta Brinkmann, Tallinnas, toiduainetekauplus.
12. August Eggeder, Kuimetsa v., jahuveski.

13. Irene Eisfeldt, Tallinnas, toiduainetekauplus.
14. Naftali Genss, Tartus, kudumisetööst.
15. Emma Gutmann, Tartus, toiduainete- ja piimakauplus.
16. A.-s. Trikoo-, pitsi- ja sukavabrik Oskar Kilgas, Tallinnas.
17. August Kuhi, Petseris, lina- ja lina-seemnekauplus.
18. Liisa Mander, Tallinnas, toiduainetekauplus.
19. Rudolf Matsin, Kallaste al. ja Alatskivi mõisas, apteegid.
20. Salme Mölder, Tüiril, toiduainetekauplus.
21. Kirjastus-osaühing „Nool“, Tartu.
22. Anna Petermann, Pärnus, piimapood.
23. Miina Priggo, Tallinnas, toiduainete- ja puuviljakauplus.
24. J. Pringel, Tapal, toiduainetekauplus.
25. Karl Sass, Tallinnas, moe- ja segakauplus.
26. Leib Spungin ja Pojad, Tartus, plekisepatööstus ja kauplus, täisühing; täisosanikud Leib Spungin, Israel Spungin ja Scholem Spungin.

BALTI NAFTAÜHING

„BALTONAFTA“

A. KUHLMANN & Co.

Tallinn, Lai tän 1. Telef. 14-95 ja 2-46.

Pakub tuntud headuses

VEENE BENSIINI

auto- ja spetsiaal-õlised, naftat, petrooleumi j. n. e.

Oma ladud, reservuaarid, bensiini-jaamad, esindused ja osakonnad:

Tartus, Pärnus, Viljandis,
Poe tän 4. Vee tän 4. V. Turu t 1.

Tel. 6-04. Tel. 1-30. Tel. 2-29.

Narvas, Rakveres, Paides,
Turu pl. 7-a. Tallinna t. 32. Pärnu t. 9.

Tel. 1-06. Tel. 2-65. Tel. 69.

Valgas, Tüiril, Kuresaares, Võrus.

Kesk t. 20-a. Kubermangu 9

Tel 54. Tel. 1-04.

Pealeselle igas autoliikumiskohas Eestis.

27. V. Suits, Tallinnas, toiduainetekauplus.
 28. A. Taub, Tallinnas, kausnaha- ja kaleviäri.
 29. J. Veerman, Tallinnas, puuviljakauplus.

Septembrikuu esimesel poolel tegevuse lõpetanud firmad.

1. Martin Adamson, Türil, liha- ja vorstikauplus.
 2. S. Aisikovitsch ja Co, Rakveres, lauatööstus.

3. Johannes Ehrberg, Tallinnas, liha ülesost.
 4. Sülditööstus H. Kaur ja Ko, Tallinnas.
 5. J. Minnem, Nõmmel, toiduainetekauplus.
 6. S. Oodes, Narvas, toiduainete- ja piimakauplus.
 7. Angelika Pusta, Alatskivi mõisas ja Kallaste al., apteegid.
 8. Tallinna Liimi & Kunstväetise Tehas Friedrich Tofer, Tallinnas.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Üleriiklik Kaupmeeste Liit jälle agaralt tegutsemas.

Üleriiklik Kaupmeeste Liit, mis mõni aeg suikus varjusurmas, on jälle hakanud agarasti tegutsema ja pidas 13. sept. s. a. oma peakoosolekut.

Hra Joakim Puhk pikemas sissejuhatavas kõnes selgitas põhjusi, miks on vaja liidu tegevust uuesti elustada. Teatavasti, ütles hra Puhk, on kogu maailma töölised endid koondanud ühisesse internatsionaali. Vastukaaluks sellele ülemaailmalise ulatusega organisatsioonile on kogu maailma kapitalistlikud organisatsioonid hakanud samuti endid koondama ülemaailmalises ulatuses. Seda suunda võime märgata rahvusvaheliste kaubanduskodade korralduses, kus on koondunud kogu maailma kapitalistlike organisatsioonide esindused. Samuti on Rahvasteliidu juures moodustatud n. n. töökonverents, kus on esindatud ühel poolt kogu maailma tööandjate ja teiselt poolt tööliste esindus ülemaailmalises ulatuses.

Ka Eesti majanduslikud organisatsioonid peavad koonduma selles suunas. Üleriiklik Kaupmeeste Liit kui kaupmeeste koondis üle kogu Eestil peab muutuma kompaktsaks ning jõurikkaks organisatsiooniks, kes oma poolt peab astuma ühendusse juba sellekohaste ülemaailmaliste kapitalistlike organisatsioonide koondisega. Selleks tuleb meie kaupmeeskonnal kõigiti püüda koondumise poole ja iga separatistlik püüe, iga eraldumine teistest majanduslikest organisatsioonest või kapitalistlikest koondistest on kahjulik üldisele asjale ning tuleb mõista hukka.

Koosolijad ühel meelel tunnistasid tarvilikeks liidu edaspidise töötamise. Määrati kindlaks liikmemaks 1929. a. peale — üksikuile isikuile vähemalt Kr. 5.— ja organisatsioonidele vähemalt 5% üldisest liikmemaksu summast.

Juhatusse valiti ühel häälil esimeheks hra

Joakim Puhk, abideks hrad V. Prii ja Laaman; laekahoidjaks hra A. Keisermann, abiks hra H. Jurgens; sekretäriks hra A. Miller ja abiks hra J. Janson.

Tolliületundide korra lihtsustamine rannasõidulaevadele.

Kaubandus-tööstuskoja sellekohase palve peale on tollivalitsus loobunud rannasõidu laevadel hiljuti maksmapandud korraldusest ületundide tegemisel igal üksikul juhul nõuda kirjalikku teadaannet. Lepitakse suusõnalise või telefonilise teadaandega.

Sadama- ja börsiartelli ainuõiguse kaotamise küsimus talasitööde peale.

Sellekohane kaubanduse ja laevasõidu ringkondade erikomisjon, mis Kaubandus-tööstuskoja juures töötab, on seadnud kokku detailsema kava talasi-, veo- ja eraladude tööde ümberkorraldamise kohta sadamas.

Kava näeb ette artelli ainuõiguse kaotamise paljudes tööde liikides ning töö lubamise laeva adressaatidele ja kaupmeestele, kes esitavad vastavad garantiid. Küsimus tuleb ligemal ajal otsustamisele tollidirektoriga koos, mille järele seatakse kokku detailne kava majandusministrile esitamiseks.

Kaubandus-tööstuskoda palub kaotada laevakatelde kahekordse inspeksiooni.

Kaubandus-tööstuskoda on pöörnud märgukirjaga teedeministri poole, et meil tunnustataks teiste riikide eeskujul klassi seltside inspeksiooni laeva katelidel ning et veeteede valitsuse inspeksioon päirduks vaid kaitseventiili järelevaatamisega. Senise kahekordse inspeksiooni tagajärjeks on olnud tihti aja ja aimeline kaotus.

Jälle suurem aurik Eesti kaubalaevastikule lisaks.

Laevaäri Joh. Linde on Itaaliast ostuteel omandanud suurema auriku „Nereo“, pikkus 250', laius 36' ja süvis 18,9', 1535,33 br. reg.-tonni suur. Aurik on ehitatud 1891. aastal ja on Saksa Lloy-

dis võetud üles I klassi 1. sept. 1929. a. nelja aasta peale. Aurik on nelja luugiga ja laadib propse 700 standardit. Laeva kiirus on 9 sõlme tunnis.

Joh. Linde hiljuti ostetud aurik „Nereo“ Tallinna sadamas.

Soome:

Helsingi-Tallinna parveühenduse kohta on Soome mereasjanduse peavalitsus avaldanud oma arvamuse. Peavalitsus ei poolda parveühenduse sisseseadmist: see tulevat liiga kallis maksmata ja ei tasuvat end ära. Tuleks ehitada 3 parve à 13,5 milj. Smk. ja üks jäälohkuja 25 milj. Smk. Küll pooldatakse aga m. peavalitsuse ettekandes hariliku laevaühenduse korraldamist riikliku abiraha toetusel, samuti avaldatakse arvamist, et Soome raudteevalitsus peaks veel kord kaaluma küsimust, kas ei oleks võimalik hõlbustada kaubavedu otsekohesete transportdokumentidega Soome ja Eesti vahel, kusjuures ümberlaadimised raudteelt laevale ja vastupidi toimetaks raudteevalitsus.

Soome puueksport. Kuni augustikuuni lõpuni on k. a. väljaveoks müüdnud 930.000 standarti puukaupa (l. a. samal ajal 835.000 stand.). Hinnad on olnud vähe madalamad kui eelmisel aastal. Praegu on puukauba väljaveoks raske saada tarvilist tonnaži, seepärast

sõlmivad välismaa eksportärid parema meelega cif kui fob lepinguid. Liiguvad kuulujutud, et N. Vene puueksport tuleval aastal on veel suurem, ühtlasi kardetakse, et veel puuhindu alandatakse, mis Soome ekspordi võib asetada väga raskesse seisukorda, võttes arvesse, et juba praegu lauavabrikud kahjuga töötavad.

Leedu:

Kaubitsemine Eesti ja Leedu vahel on iga aastaga suurenenud, peale 1929. a. kus sissevedu Eestist on tugevasti vähenenud, mis seletatav kaubalepingu puudumisega Teatavasti tõsteti Leedus 1. oktoobrist 1928. a. sisseveotolle 100% võrra terve rea kaupade pealt neist maist, kel puudub kaubaleping Leeduga. See tollide tõstmine puudutas eriti meie tekstiilkaupade, tsemendi ja kilude sissevedu Leedusse, kuna nende kaupade sissevedu, nagu: paber, masinad, instrumendid ja aparaadid, mille kohta jäid maksma minimaaltollid, on jäänud endiseks või isegi suurenenud.

N. Vene:

Elukallidus Venemaal.

Konjunktuurinstituudi poolt on avaldatud andmed kaupade hindade kohta 1 augustiks s. a. vaikekauplemises. Need andmed näitavad, et elukallidus viimase aasta kohta Venemaal tugevalt on tõusnud Üldine hindade indeks väikekaupluses riiklikkudes ettevõtetes, kus kaubahinnad on valitsuse poolt reguleeritud, näitab hindade tõusu 5,3% võrra, arvates 1. augustist 1928 kuni 1. augustini 1929. Seevastu on aga hinnad erakauplemises selle aja kestes tõusnud 31,2% võrra. Hindade indeks põllumajapidamise saaduste kohta on siinjuures riiklikus kauplemises 11,5%, erakauplemises aga 51,2% võrra tõusnud, tööstussaaduste pealt 2,2% (riiklikkudes) ja 17,7% (era). Eriti on erakauplemises hinnad tõusnud järgmiste ainete pealt: põlluvilja produktid 68,4%, taimeõli 58,7%, piima- produktid 49,7%, liha 49,2%, kala 25,8%, alkohoolsed joogid 25,2% jne.

Viljahindade indeks oli erakauplemises 1. augustil s a 5,71, aiavilja indeks 4,72, taimeõli — 5,65, piimasaaduste produktid — 3,39. Riiklikus kauplemises on ametlik indeks natuke madalam.

Need on ametlikud andmed, mille varal muidugi hindade tõusu püütakse enam-vähem maskeerida. Kui võrrelda aga praegu tegelikult turuhindu vabal müügil hindadega, mis olid näiteks 2—3 kuud tagasi, siis näitavad hinnad 50—100% tõusu. Eriti kõrgele on tõusnud liha hinnad, kusjuures üldse on liha raske turult saada. Kooperatiivides ja riiklikkudes asutistes tuleb inimestel harilikult seista lihasabades mitmete tundide kaupa, ja sagedasti on kaup juba otsas, kui viimased sabasseisjad jõuavad poodi.

Imelik on ka, et vabal turul aia- ja puuvilja hinnad on väga tõusnud, umbes 100%, võrreldes hindadega läinud aastal samal ajal (viinamarjad, arbuusid, ploomid, pirnid, tomatid, kurgid, kartulid).

Tolliteateid.

Tollidirektori ringkiri nr. 190. 7. sept. 1929. a.

Teatan, et teedeministeeriumi juures asuva tariifinõukogu otsuse pr. nr. 251 — 16. VIII s. a. põhjal tulevad lugeda kaalumaksu suhtes riisi ilma kestata, herkula ja manna, kui eriti nimetatud sadamamaks, tariifi § 24 p. c alla kuuluvaks. Prot. nr. 252 — 30. VIII s. a. põhjal võib tooraineiks lugeda tulekivi ja kvartsi vesikivide valmistamiseks, sellega sadamamaksude seaduse § 24 märkus I alusel kuuluvad need ained sama paragr. p. „a“ alla. Smirgel, jahvatatud magneesiit ja kloormagneesium, kui mitte-toorained, seega lugeda p. c alla kuuluvaks.

Alla k. Espe,
tollidirektori eest.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avandatakse teadmiseks, et tollikomitee otustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Nisujahu, mis sisaldab kuiva ainena: tuhka 2,7—3,4%, rasva 4,2—4,7%, kiivaineid 1,4%, proteiini ja süsivesi (diff.) 90,1—90,8% t. t. § 3 p. 1-c alla kuuluvaks kui nisujahu sõelutud, t. s. § 216 kohaselt (T.-k. ots. nr. 3057/3081 — 20. VIII 29. a.). Jahu tegelik niiskus on 12,1—12,3%. Siinjuures 3 proovi.

Nahek, juurelisatud proovi järele, t. t. § 55 p. 2 alla kuuluvaks kui seemismaha taoline nahk,

talitades tollis. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3075 — 4. IX 29. a.).

Veekindel krohvimüüsmaterjal „Ceresit“, mis sisaldab vett, vedelat klaasi, lupja ja bitumeenainet, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks kui mehaaniline segu eraldi nimetatud (T.-k. otsus nr. 3019 — 14. VIII 29. a.).

Männiekstrakt vannide jaoks t. t. § 112 p. 9 alla kuuluvaks kui keemüaproduct eraldi nimetatud (T.-k. otsus nr. 3064 — 4. IX 29. a.).

Vaiguseep „Schaumstoff“ t. t. § 120 p. 2 alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3021 — 14. VIII 29. a.).

Jalgratta elektrilatern ja selle jaoks määratud dünamo t. t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks kui eraldi nimetatud elektriaparaadid, mõlemate proovide järele (T.-k. otsus nr. 3051 — 28. VIII 29. a.).

Kaup juurelisatud proovi järele t. t. § 179 p. 1 alla kuuluvaks kui puuvilla jäätised (T.-k. otsus nr. 3087 ja 3089 — 11. IX 29. a.).

Vanad kanepist köietükid, pikkusega kuni 155 sm., t. t. § 179 p. 3 alla kuuluvaks samal alusel kui kanepi jäätised, talitades t. s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3078 — 4. IX 29. a.).

Värvilistest kunstsiidi riisemetest vatt t. t. § 180 p. 3 alla kuuluvaks

kui kunstiidi jäätised soetud (T.-k. otsus nr. 3058 — 4. IX 29. a.).

Puuvillasest värvitud kangast kotike, kaetud seespoolt kummiga, avaus palistatud äärega, kust siidpael läbi tõmmatud avause kokkutõmbamiseks ja käe otsas kandmiseks, t. t. § 188 vastava p. + 50% alla kuuluvaks (§ 88 märkus ja üldmärkus 7 §§ 183—209 juures), ja seesama kotike ilma siidpaelata t. t. § 188 vastava p. + 10% alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3048 — 28. VIII 29. a.).

Naisterahva mantli vooder, mantlikujuliselt kokku õmmeldud, kunstiidist, t. t. § 209 p. 6 alla kuuluvaks kui kunstiidkangast kanderiided poolvalmis kujul, talitades t. s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3052 — 28. VIII 29. a.).

Harjad (kujult sarnased lambiklaasi puhastamise harjadele) grammofoni plaatide puhastamiseks, millel on varreks kaks üksteise ümber keeratud traati ja harjasteks värvilised kunstsiidist lõngaotsad, käepide puust, t. t. § 215 p. 1

alla kuuluvaks kui pudukaup (T.-k. otsus nr. 3063 — 4. IX 29. a.).

Piibu puhastamise nõel, valmistatud kahest üksteise ümber keeratud traadist, mille vahele puuvill kinnitatud nii, et traadid on üleni kaetud puuvillaga, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui pudukaup lihtne (T.-k. otsus nr. 3068 — 4. IX 29. a.).

Harjad (kujult sarnased lambiklaasi puhastamise harjadele) grammofoni plaatide puhastamiseks, millel on varreks kaks üksteise ümber keeratud puuvillase niidiga kaetud traati ja harjasteks lahtisoetud värvilised lõngaotsad, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks kui pudukaup (T.-k. otsus nr. 3063 — 4. IX 29. a.).

Pedaalide abil liikumapandav laste väike mänguauto, raudpleküst, rooliratas ning istmelaud puust, ratastel kummirehvid, t. t. § 215 p. 3 alla kuuluvaks kui laste mänguasi lihtsast metallist, võttes arvesse, et teised materjalid on kõrvalise tähtsusega (T.-k. otsus nr. 3059 — 4. IX 29. a.).

Turgude ülevaade.

Seisukord rahaturul.

Stigishooaja algusega, on krediidiinõudmine muutunud elavamaks. Ühenduses uue lõikusega on äritegevus paranenud, kuid rahapuudus annab end siiski tunda, sest lõikuse realiseerimisega pole veel jõutud kuigi kaugele. Veksliprotestide arv on tunduvalt tõusnud, mis tuleb panna peamiselt ühe suurema metsaäri kokkuvarisemise arvele, kes juba lähemale ühe aasta jooksul raskustega võitles. Esimese kaheksa kuu jooksul on protestitud 55.081 vekslit kogusummas Kr. 13.300.000.— 27.375 vekslit vastu kogusummas Kr. 6.600.000.— eelmise aasta sama perioodi jooksul.

Aja jooksul 15. aug. 15. septembrini on Eesti Panga kulla- ja välisvaluuta-tagavarad 26,4 milj. kr. pealt tõusnud 26,6 milj. kroonile, siiski on viimasel ajal märgata nende tagavarade vähenevise tendentsi. Panga veksliportfell on 13,2 milj. kr. pealt tõusnud 13,8 milj. kroonile, kuna muud laenu on kasvanud õige vähe. Kuna hoiusummad 12,6 milj. kr. pealt 12,5 milj. kroonile on langenud, siis on liikvel olevat rahahulka 32,1 milj. kr. pealt suurendatud 33,5 milj. kroonile. Vastavalt sellele on langenud ka kattevarade % 54,26 pealt 53,16 peale.

Toiduainete turg.

London.	
26. IX. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 53/6
Hard Winter	46/6
Rosario Santa	43/6
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	38/3
Austraalia	34/3
Kansas	36/3
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 376 Ingl. naela.	30/3
California, kaal — 424 Ingl. naela	39/9
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	21/3
Canada Nr. 2	20/6
21. IX. Linad, cif.	
Riga	66.0

Pärnu H. D.	£ 66.0	
Slanetz U/A Medium	—	—
Bacon, kaal 112 Ingl. n.		
Iiri	sh. 98.—	108.—
Daani	98.—	104.—
Kanada	97.—	99.—
Hollandi	85.—	98.—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	22.—	24.6
Daani	15.6	17.6
26. IX. Või, kaal — 112 Ingl. n.		
Uus-Merimaa	—	—
Austraalia	—	—
Daani	200/—	
Läti	174/—	176/—
„ soolatud	174/—	
Eesti	176/—	178/—
„ soolatud	174/—	
Siberi	166/—	168/—
Uus Merimaa	178/—	182/—

Hamburg.

26. IX. Nisu.

Sisemaa, tonni eest	Mk.	238—240
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		16.75
Western II, cif 100 kg. eest loco fl.		
Hard Winter II, 100 kgr.		
eest termiin	fl.	12.40
Ameerika jahu, 100 kgr.		
eest termiin	\$	6 ³ / ₄ —8 ¹ / ₄

Rukis.

Sisemaa, tonni eest loco	Mk.	192—194
------------------------------------	-----	---------

Kaerad.

Sisemaa, tonni eest	Mk.	187—189
-------------------------------	-----	---------

25 IX. Odrad,

suve (mineva-aast.)

Sisemaa, tonni eest		190—216
-------------------------------	--	---------

Odrad, talve (tänavune).

Sisemaa, tonni eest		170—174
-------------------------------	--	---------

26. IX. Suhkur.

C. S. R. Feinkorn, 50 kg.		
eest, loco	£	11/6
Java Valga sept.	"	12/3
Riis Burmah II, 50 kg. eest		16/4 ¹ / ₂

Rasv.

American, Purelard eest	\$	30 ¹ / ₂
Steamlard	"	28 ³ / ₈

26. IX. Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest:

Eesti	Mk.	196—198
Läti punane	"	198—200
must	"	194—195
Uus Merimaa	"	198—199
Siberi	"	185—188

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	14. IX	16. IX	17. IX	18. IX	19. IX	20. IX	21. IX	23. IX	24. IX	25. IX	26. IX
Frank	123.90	123.80	123.855	123.87	123.86	123.85	123.85	123.84	123.87	123.87	123.87
Dollar	4.8463	4.8468	4.842 ¹ / ₃₂	4.8466	4.8462	4.8463	4.8459	4.8487	4.8484	4.8505	4.8542
Rootsi kroon	18.10 ¹ / ₈	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10 ¹ / ₄	18.10	18.10 ¹ / ₈	18.10 ³ / ₈	18.10 ¹ / ₈	18.10 ⁷ / ₈
Daani kroon	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁷ / ₈	18.208	18.208	18.208	18.2008	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁷ / ₈
Norra kroon	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈
Saksa mark	20.3	20.36	20.36	20.358	20.358	20.358	20.35 ⁵ / ₈	20.35 ⁷ / ₈	20.35 ⁷ / ₈	20.35 ⁷ / ₈	20.36 ⁵ / ₈
Soome mark	192.90	192.90	192.87	192.90	192.90	192.90	192.90	192.90	192.90	192.95	193.10
Floriin	12.0931	12.0925	12.09	12.0887	12.0887	12.0875	12.0862	12.050	12.0850	12.0871	12.0937
Liira	92.68	92.68	92.675	92.69	92.68	92.65	92.65	92.65	92.65	92.65	92.70
Helveetsia fr.	25.16 ¹ / ₄	25.15 ⁵ / ₈	25.15	25.15 ⁵ / ₈	25.14 ⁷ / ₈	25.16	25.15	25.148	25.15 ¹ / ₄	25.15 ¹ / ₄	25.16 ⁵ / ₈
Cehhosl. kr.	163.80	163.75	163.75	163.77	163.80	163.77	163.75	163.65	163.80	163.70	163.87
Belgia frank	34.88	34.88	34.89	34.88	34.87 ⁵ / ₈	34.87 ⁵ / ₈	34.878	34.877	34.87 ¹ / ₄	34.87 ¹ / ₄	34.878
Sillingid	34.43	34.43	34.43	34.44	34.44	34.44	34.47	34.46	34.47	34.48	34.51
Pengo	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.81
Latt	25.20	25.20	25.20	25.22	25.21	25.22	25.21	25.20	25.21	25.21	25.21
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Červ.	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42
Eesti kroon	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.20	18.19	18.19	18.19	18.19	18.21
Höbe p/unts	23 ⁵ / ₈	23 ⁹ / ₁₆	23 ⁹ / ₁₆	23 ¹ / ₂	23 ¹ / ₂	23 ¹ / ₂	23 ⁷ / ₁₆	23 ⁷ / ₁₆	23 ¹ / ₂	23 ¹ / ₁₆	23 ⁹ / ₁₆
Plaat. p/unts	240/—										
Kuld p/u.							240/—				
	B E R L I N										
	14. IX	16. IX	17. IX	18. IX	19. IX	20. IX	21. IX	23. IX	24. IX	25. IX	26. IX
Naelsterling	20.357	20.362	20.354	20.358	20.356	20.357	20.352	20.352	20.356	20.358	20.364
Frank	16.43	16.435	16.44	16.435	16.44	16.435	16.43	16.44	16.43	16.435	16.44
Dollar	4.2005	4.201	4.200	4.201	4.2005	4.200	4.1995	4.1995	4.1985	4.1975	4.194
Rootsi kroon	112.47	112.49	112.45	112.48	112.45	112.43	112.43	112.43	112.45	112.39	112.44
Daani kroon	111.83	111.86	111.82	111.84	111.82	111.81	111.79	111.81	111.80	111.81	111.88
Norra kroon	111.80	111.83	111.80	111.82	111.81	111.80	111.77	111.78	111.78	111.78	111.76
Soome mark	10.551	10.553	10.55	10.55	10.55	10.549	10.551	10.551	10.548	10.547	10.547
Floriin	168.36	168.37	168.35	168.43	168.40	168.38	168.38	168.39	168.43	168.39	168.37
Liira	21.97	21.96	21.965	21.97	21.97	21.97	21.97	21.97	21.965	21.97	21.96
Helveetsia fr.	80.915	80.945	80.93	80.92	80.94	80.925	80.93	80.95	80.935	80.93	80.94
Cehhosl. kr.											
Belgia frank	58.365	58.37	58.34	58.36	58.355	58.355	58.345	58.35	58.36	58.365	58.385

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika	100 kg.	46.00 - 48.00	Heeringad, Schoti Matfulls	tünn	42.00—50.00
" sõre, Ameerika	"	47.00—48.00	" Norra	"	—
" ja Inglise	"	47.00—48.00	" Islandi	"	23.00—25.00
"J. Puhk ja Pojad" suurveski	"	14.60—15.20	Liha, sea, I sort	1 kg.	1.20—1.25
Jahu: rukki	"	23.30—24.50	Liha, looma, I sort	"	0.50—0.75
rukkipüül	"	39.00—49.00	Ölikoogid, linaseemne	100 kg.	20.—
nisu, pehme—	"	39.00—49.00	" päevalille	"	20.—
sõre	"	39.00—49.00	" suhkrupeedi	"	12.60
"J. Puhk ja Pojad" suurveski	"	39.00—49.00	Jahu, päevalille	"	20.—
saadused. Hinnad arvatud 50	"	39.00—49.00	Segajõutoit I s.	"	19.30
klg. eest ühes valge puuvil-	"	39.00—49.00	" II s.	"	17.75
lase kotiga.	"	39.00—49.00	Soja tangud	"	20.—
Püüljahu:	"	39.00—49.00	Nisukliid	"	13.00—13.50
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	26.50		Puuvillane riie, Bjas netto	meeter	0.57—0.72
" harilik	—		" Mitkal	"	0.44—0.53
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	47.50		Linaseemneõli 90 ⁰ / ₀ basis	"	21.95—22.60
"Kalev"	44.50		" 97 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ "	"	23.20—25.00
"Taara"	43.—		Kivisüsi, auru, Yorkshire,	"	—
"Kungla"	41.—		2 korda pestud	1000 kg.	26.50—27.50
"Sampo"	39.—		" Newcastle	"	26.50—27.50
Manna	50.—		" sepa	"	28.00—29.00
Granular	46.—		Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	"	40.—
" poolsõre	48.50		Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	"	6.10
sõre	49.—		" I " B	"	5.50
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		" II "	"	4.90
Jahu: rukki	"	15.00—17.50	" III "	"	2.75
" püül	"	21.80—22.40	" Fenolaat, netto	100 kg.	9.50
" nisu, pehme — sõre	"	38.90—48.40	" Gudrong, brutto	"	12.25
Vikid	"	—	" Tooresõli, netto	"	9.25
Rukis, Saksamaa	"	14.00—14.30	" Mootornafta	"	10.—
" Poola	"	14.00—14.30	Riigi turbatööstus "Turvas"	1000 kg.	12.85
Kaerad, toidu, Eesti	"	—	Põlevkivipigi franko j. Kohtla	100 kg.	11.25
" Saksamaa	13.70—14.00		Raud, sordi	"	15.00—17.00
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	" vits	"	17.00—28.00
Odrad, õlle	"	16.50	" plekk	"	18.00—28.00
" toidu	"	15.90	" plekk, tsingitud	"	34.00—37.00
" neljatahuline	"	—	" talad	"	14.00
Herned, valged, Vene	"	—	Teras, Inglise	"	75.00—100.00
Hollandi	"	—	" Saksa	"	75.00—150.00
Riis, Burma II	38.50—39.50		" vedru	"	27.50—30.50
Kartulid, eksport	"	—	" tööriistade	"	73.25—85.40
Kartulitärklis "Superieur"	"	39.00	Inglitina	"	500.—
Siirup, kartuli, 42 ⁰ / ₀	"	48.80	Seatina	"	61.00—65.00
Glüköos	"	45.70	Vaskplekk, punane	"	200.00—220.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	3.10—3.15	" valge	"	185.00—220.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	Tsinkplekk	"	90.00—95.00
" kodumaa	"	1.09—1.15	Masinaõli	"	27.00—28.00
Kaseiin, Eesti	100 kg.	74.—78.—	" Poola	"	24.40—26.80
Juust "Schweitsi", kodumaa	1 kg.	1.85—1.95	" Ameerika	"	29.00—31.50
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	39.60—41.40	" mootori	"	35.40—42.70
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.30—1.75	" Poola	"	33.50—39.60
" Inglise	"	1.25—1.45	" auto, Ameerika	"	39.65—103.70
Kohv, Rio, Santos	"	2.80—3.00	" Poola	"	45.75—61.00
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.50—5.00	Linaseemneõli	"	87.00—90.00
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	Värnits	"	88.00—93.00
" Orange Pekoe, Java	"	4.70—5.30	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
" Moning, Hiina	"	2.70—2.95	" Vene 280 ⁰	"	33.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	" 320 ⁰	"	65.00—70.00
" Inglise	"	—	" Ameerika 280 ⁰	"	31.10—36.60
" " " Tš.-Slov.	"	—	" 320 ⁰	"	44.00—54.90
" " " Vene	"	—	Nafta, Vene	"	12.50—13.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	34.25—34.50	" Ameerika	"	11.90—12.50
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun.	"	3.40	" Poola	"	12.20
jaam Irboska ja Narva	"	3.40	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	—
" Saksa	"	3.40	vaadid	"	16.00—18.00
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	—	" Am., sistern. ja vaadid	"	16.00—18.00
" Schoti Matties	"	40.00—48.00	Bensiin, Vene	"	41.40
			" Ameerika	"	41.40

Bensin, Ameerika II s.	100 kg.	38 10
Eesti traktorbensin		16 20—17 00
Pesusooda, kodumaa	"	10 00—10.50
Seebikivi %	"	27.00—30.—
Värvid, nigros., veessulav, välism. 1 kg		5.50
" tsinkvalge, välism	"	0.85
" tinavalge, "	"	0.92—0.95
" ooker, "	"	0.18—0.26
Väetisained, salpeeter Norra kott		—
" salpeeter, Tšiili 75 kg.		—
" superfosfaat 18—20% 100 kg.	"	—
" thomasjahu 15—16% 100 kg.	"	—
" lubjasalpeeter 15 1/2%	"	—
" leonasalpeeter 26%	"	—
" kaalisool 40%	"	—
" kainiit 12%	"	—
Vävelhappummoniaak 100 kg. kott		—
Lubjalämmastik 100 " "		—
Vosvoriit, Eesti 25—27% 100 " "		—
Kusenik 46%		—
Nitrofoska		—
Paber, rotatsiooni	100 kg	23.20
Tsement, Portland, Kunda		—
puütt 170 kg.	tünn	8 90
Kriit, pestud	100 kg.	6.90—7.30
Asfalt	"	7.25
Kivitõrv	"	14.25—17.00
Puutõrv	"	20—25.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, tükikes, franko vagun		—
" jahvatatud " Irboska 1000 kg.		15.25
" krohvimise " " "		24.40
" " " " " "		36.60—42.70
Telliskivid, Is., Loksa fr. Tallinn 1000 tk.		57.00—60.00
" Silikat 1 S fr. vabr. " "		45—
Tullitükid, orig. kast (5000 toosi)		130.—
Nahk, talla, Eesti,	1 kg.	2.70—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	"	3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	"	3 65

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
23. IX Ingl. pensi (d) loko 10.24, okt. 9 88, jaan.
9.91, märts 9.98. 24. IX Ingl. pensi (d) loko
10.29, okt. 9.88, jaan. 9.91, märts 9 98.

Lina		
Tallinn — Stettin	1000 kg.	š. 20/—
" — Ghent	1016 kg	" 25/—
" — Dundee	"	" 32/6
" — Belfast	"	" 47/6

Takud		
Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	"	š. 45/—
" — Hull	"	" 50/—
" — Southampton	"	" 60/—
" — Manchester	"	" 57/6
" — Grangemouth	"	" 42/6
" — Belfast	"	" 60/—
" — Antwerpen	"	" 47/6
" — Ghent	"	" 42/6
" — Rotterdam	"	Hfl. 24/—
" — Amsterdam	"	" 27.5
" — Dundee	"	š. 45/—

Segakaup		
Tallinn — Stettin	1000 kg.	š 12—25/—
" — London	1016 kg.	" 15—40/—
" — Stockholm	1000 kg. Rkr.	10—30/—
" — Stettin	või tünn	š. 1/6/—
" — London	"	" 3/—

Tallinna börsi kursisedel.

		21 IX	23 IX	24 IX	25 IX	26 IX	27 IX
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
O.		—	—	—	—	—	—
M.		—	—	—	—	—	—
1 dollar	T.	3.74.90	3.74.75	3.74.55	3.74.55	3.74.40	3.74.20
O.		3.75.90	3.75.75	3.75.55	3.75.55	3.75.40	3.75.20
M.		—	—	—	—	—	—
London	T.	—	—	—	—	—	—
O.		18.17	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16
M.		18.22	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21
Berlin	T.	—	—	—	—	—	—
O.		89.25	89.20	89.20	89.20	89.20	89.20
M.		89.85	89.80	89.80	89.80	89.80	89.80
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
O.		9.40	9.40	9.40	9.40	9.40	9.40
M.		9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
O.		100.35	100.35	100.35	100.35	100.35	100.30
M.		100.95	100.95	100.95	100.90	100.95	100.90
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
O.		99.80	99.75	99.80	99.75	99.75	99.75
M.		100.40	100.35	100.40	100.35	100.35	100.35
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
O.		99.70	99.65	99.65	99.65	99.75	99.75
M.		100.40	100.35	100.35	100.35	100.35	100.35
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
O.		14.65	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
M.		14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90
Prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
O.		150.30	150.25	150.30	150.25	150.25	150.20
M.		151.10	151.05	151.10	151.05	151.05	151.—
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
O.		150.30	150.25	150.30	150.25	150.25	150.20
M.		151.10	151.05	151.10	151.05	151.05	151.—
Rifa	T.	—	—	—	—	—	—
O.		72.10	72.05	72.05	72.05	72.05	72.05
M.		72.60	72.55	72.55	72.55	72.55	72.55
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
O.		72.20	72.20	72.20	72.20	72.20	72.20
M.		72.80	72.80	72.80	72.80	72.80	72.80
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
O.		52.10	52.05	52.05	52.05	52.10	52.10
M.		52.60	52.55	52.55	52.55	52.60	52.60
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
O.		19.60	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60
M.		20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
O.		11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
M.		11.30	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
O.		52.75	52.70	52.70	52.70	52.65	52.65
M.		53.35	53.30	53.30	53.30	53.25	53.25
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
O.		65.40	65.35	65.35	65.35	65.35	65.30
M.		66.10	66.05	66.05	66.05	66.05	66.—
Vassavi	T.	—	—	—	—	—	—
O.		41.75	41.75	41.75	41.75	41.75	41.75
M.		42.95	42.95	42.95	42.95	42.95	42.95
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
O.		37.—	37.—	36.95	36.95	36.95	36.90
M.		37.60	37.60	37.55	37.55	37.55	37.50
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
O.		192.50	192.50	192.50	192.50	192.50	192.50
M.		194.—	194.—	194.—	194.—	194.—	194.—
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
O.		72.70	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65
M.		73.30	73.25	73.25	73.25	73.25	73.25